Першы мітынг гарачай восені (стар. 2)

Кот Баюн. Усё прыдумана, акрамя шклоўскага ідала (стар. 5)

СВАБОДА

Год заснавання 1902
Выходзіць з 1990
Галоўны рэдактар Ігар Германчук
Заснавальнік і выдавец Павел Жук
Наклад 90.000

Адрас рэдакцыі:
220088, Мінск, вул.Іванаўская, 56
Тэл./факс 362441

6 верасня 1996 г. № 67 Кошт свабодны

Адміністрацыя прэзідэнта спрабуе прыкрыць незалежную прэсу рукамі падаткавай інспекцыі

Ужо арыштаваныя банкаўскія рахункі пяці газет: «Белорусский рынок», «БДГ», «Имя», «Белорусская газета» і СВАБОДА. Усім выданням выставілі штрафныя санкцыі — у асноўным за тое, нібыта рэдакцыі неправамерна адносілі на свае затраты кошт спісаных газет, а таксама распаўсюджаных бясплатна ў мэтах рэкламы. Апошнім, дарэчы, актыўна займалася СВАБОДА. Пра гэта ведаюць тысячы мінчан, якія час ад часу знаходзілі ў сваіх паштовых скрынках нашую газету. Многія з іх потым станавіліся нашымі пастаяннымі чытачамі.

Падатковая інспекцыя зачапілася за гэта, як тапелец за саломінку, — калі няма рэальных парушэнняў, вырашылі прыдумаць. Праверкай, якую вядуць у СВАБОДЗЕ другі тыдзень аж восем інспектараў, кіруе непасрэдна Галоўная падаткавая інспекцыя РБ. Па сваіх крыніцах мы высветлілі, што яна атрымала тэрміновы загад з адміністрацыі прэзідэнта любымі спосабамі стварыць фінансавыя перашкоды для недзяржаўнай прэсы. На чарзе — праверка «Народнай волі» і іншых незалежных выданняў.

Зрэшты, нам не прывыкаць. За апошнія два гады рахункі СВАБОДЫ арыштоўваюцца ўжо чацвёрты раз. А мы, як бачыце, выходзілі і выходзім у свет. Безумоўна, рэпрэсіі, падобныя цяперашнім, ствараюць для нас дадатковыя праблемы. Акрамя таго, улады разлічваюць, што гэта напалохае нашых чатачоў і ў СВАБОДЫ стане менш падпісчыкаў (а продаж газеты праз кіёскі можна лёгка забараніць у любы момант). Можа здарыцца так, што газету будуць атрымліваць толькі падпісчыкі. Таму нагадваем, што да заканчэння падпіснай кампаніі засталося некалькі дзён.

Рэдакцыя СВАБОДЫ

Пачаўся збор подпісаў дэпутатаў за імпічмент прэзідэнту

Некалькі дзесяткаў парламентарыяў ужо паставілі свае подпісы

Нагадаем, што паводле Канстытуцыі для пастаноўкі гэтага пытання неабходна 70 подпісаў дэпутатаў. Потым сваё заключэнне дае Канстытуцыйны суд. Аднак канчатковае рашэнне аб адхіленні прэзідэнта з пасады прымае Вярхоўны Савет большасцю не менш як 2/3 ад выбраных дэпутатаў (на сённяшні дзень гэта 134 галасы).

Подпісы збіраюць некалькі чалавек — найбольш аўтарытэтныя прадстаўнікі фракцыяў «Грамадзянскае дзеянне» і камуністаў. Аграры ў прынцыпе падтрымліваюць гэтыя дзеянні, але чакаюць 15 верасня — тэрмін, вызначаны рашэннямі «круглага стала». Паводле ўзаемных дамоўленасцяў дэпутаты не «выдаюць» прэсе прозвішчы «зборшчыкаў», але СВАБОДЗЕ яны вядомыя. Кожны дэпутат ставіць свой аўтограф на спецыяльным «аўтарскім» лісце паперы, прызначаным выключна для аднаго парламентарыя. Генадзь Карпенка лічыць, што неабходныя 70 подпісаў будуць сабраныя без вялікіх праблемаў.

Гэта, аднак, зусім не азначае, што адразу пасля заканчэння «падпісной кампаніі» Вярхоўны Савет пачне разглядаць працэдуру адхілення прэзідэнта ад улады. Напэўна, было б моцнай стратэгічнай памылкай рабіць парожні стрэл — відавочна, ініцыятары імпічмента пакуль не маюць «цвёрдых» 134 дэпутатаў: пэўная частка парламентарыяў яшчэ хістаецца, прыглядаючыся да моцы і рашучасці абодвух бакоў. Зрэшты, і «цвёрдых лукашэнкаўцаў» у парламенце ўсяго 60-70 чалавек, так што вырашыць крытычную сітуацыю можа літаральна кожны голас. Сабраныя ж подпісы павінны стаць своеасаблівым «камянём за пазухай», з дапамогай якога парламент мусіць пачаць размаўляць з прэзідэнтам у іншай інтанацыі.

Віталь ЦЫГАНКОЎ

8 верасня – Дзень беларускай вайсковай славы

У Мінскі гарвыканкам была пададзеная заяўка, падпісаная А.Бяляцкім і Ю.Беленькім. Арганізатары заяўлялі шэсце ад помніка Янку Купалу да плошчы Якуба Коласа, а адтуль — да Тэатра оперы і балета, дзе запланаваныя ўрачыстасці.

Аднак Мінгарвыканкам дазволіў толькі правядзенне святочнага канцэрта і мітынгу на плошчы Парыжскай Камуны, ля помніка Максіму Багдановічу з 12:00 да 14:00. Між тым ва ўлётках, якія распаўсюджвае БНФ, пазначанае традыцыйнае месца збору ўдзельнікаў — сквер Янкі Купалы, дзе пачыналася свята вайсковай славы ў мінулыя гады, час збору — 11:00. Гарадскія ўлады не прыслухаліся да просьбы заяўцаў, і цяпер трэба шукаць кампраміснае рашэнне. Па словах А.Бяляцкага, арганізатары збіраюцца весці перамовы непасрэдна з міліцыяй, каб ахоўнікі парадку ўсё ж далі магчымасць удзельнікам свята спакойна прайсці па вуліцы Янкі Купалы — ад сквера, у якім будзе збор, да опернага тэатра.

Магдалена НЕПАКАЙ

Беларускі тыран

Пад такім загалоўкам апублікавала артыкул уплывовая амерыканская газета The New York Times

Гэты артыкул быў змешчаны 31 жніўня на рэдакцыйнай паласе, дзе выказваецца пункт гледжання газеты па самых важных праблемах сучаснасці. *The New York Times пiша*:

«На працягу многіх стагоддзяў за гэтую зямлю змагаліся Расія, Літва і Польшча, і ўсё ж беларусы збераглі сваю мову і пачуццё нацыянальнай годнасці. Аднак цяпер, праз пяць гадоў пасля здабыцця незалежнасці, пад аўтарытарным кіраўніцтвам прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі Беларусь хутка спаўзае ў балота тыраніі.

Захад рэдка звяртае ўвагу на агонію Беларусі. І гэта глыбокая памылка. Раздзяляючы тэрыторыі Расіі і Польшчы, маючы агульныя межы з Літвой, Латвіяй і Украінай, Беларусь знаходзіцца якраз у тым месцы, дзе можа сканцэнтравацца напружанасць паміж Усходам і Захадам, калі Расія не здолее ажыццявіць пераход да стабільнай дэмакратыі.

Лукашэнка, які ў савецкія часы быў дырэктарам саўгаса, стаў прэзідэнтам Беларусі ў 1994 г. Ён зусім не адзінокі ў сваіх імкненнях аднавіць больш цесныя сувязі з Масквой і ў спадзяваннях уратаваць ад краху беларускую эканоміку за кошт Расіі. У Савецкім Саюзе беларускія прадпрыемствы сапраўды працавалі ў асноўным на таннай расійскай сыравіне. У пачатку гэтага года дзве краіны ў прынцыпе пагадзіліся на больш цеснае супрацоўніцтва.

Аднак метады кіравання, якія прымяняе Лукашэнка, папросту шакіруюць. Летась падраздзяленні міністэрства ўнутраных справаў сілай спынілі галадоўку дэпутатаў, жорстка збіўшы 18 парламентарыяў, якія пратэставалі супраць антыдэмакратычнага рэжыму. Арыштоўвае палітычных апанентаў і трымае іх у турмах, ён зачыняе незалежныя газеты і пагражае ўвесці савецкія абмежаванні на выезд за мяжу.

Баючыся турэмнага зняволення (а то і яшчэ горшых дзеянняў з боку паліцэйскай дзяржавы), двое апазіцыйных палітыкаў нядаўна папрасілі палітычнага прытулку ў ЗША. Вашынгтон у хуткім часе задаволіў іх просьбу, узяўшы Зянона Пазьняка і Сяргея Навумчыка пад сваю ахову. Гэтым самым ЗША засведчылі сваё стаўленне да рэжыму Лукашэнкі, які праводзіць палітычныя рэпрэсіі.

Лукашэнка спыніў эканамічныя рэформы, што пачаліся ў самым пачатку беларускай незалежнасці. Ён замарозіў праграму прыватызацыі і ўзяў пад жорсткі кантроль банкі, пагражаючы іх нацыяналізацыяй. Усе гэтыя крокі вядуць да далейшага заняпаду эканомікі і робяць многіх беларусаў жабракамі. Спадзяванні Лукашэнкі, што Расія спіша вялізны доўг Беларусі і падыме беларускую эканоміку, яўна нерэальныя.

Было б вельмі наіўным чакаць, што Ельцын і ягоныя паплечнікі ў Крамлі націснуць на Лукашэнку, каб ён змяніў курс. Аднак Злучаныя Штаты і дэмакратычныя дзяржавы Еўропы абавязкова павінны выпрацаваць свае падыходы і меры ўздзеяння. Развіццё новай дыктатуры ў самым сэрцы Усходняй Еўропы ігнараваць нельга».

(Друкуецца ў скарачэнні)

Шарэцкі папярэджвае, што прэзідэнт можа быць хворы

Першае паседжанне сесіі Вярхоўнага Савета 2 верасня адкрыў даволі рэзкім і бескампрамісным уступным словам Сямён Шарэцкі.

Спікер парламента вельмі крытычна ацаніў прэзідэнцкі праект Канстытуцыі, падкрэсліўшы, што размова ідзе менавіта аб новай Канстытуцыі, а не папраўках да існуючай. «І наогул, з гэтай высокай трыбуны я хацеў бы звярнуцца і да дэпутатаў.., і да ўсіх рабочых, сялян, інтэлігенцыі: удумліва прачытайце тэкст Канстытуцыі, прапанаванай прэзідэнтам, і паспрабуйце ўявіць сабе, якое грамадства будзе ў Беларусі, калі гэтая Канстытуцыя будзе прынятая на рэферэндуме і стане ажыццяўляцца; што тады чакае наш народ, з якім так хочуць параіцца...» — заявіў Шарэцкі.

Старшыня Вярхоўнага Савета нагадаў, што ў свеце ўжо былі прыклады, калі ўлада была ў руках адной асобы. «Дарэчы, — падкрэсліў Шарэцкі, — такім чалавекам можа быць і чалавек хворы, псіхічна неўраўнаважаны, тым больш, што ў Законе аб прэзідэнце нічога не гаворыцца аб тым, што кандыдат у прэзідэнты павінен даць даведку аб стане свайго здароўя». Шарэцкі падтрымаў ідэю аб уключэнні ў рэферэндум дадатковых пытанняў ад Вярхоўнага Савета, а таксама заявіў: «Калі прымаецца фактычна новая Канстытуцыя, дык чаму б нанава не выбраць і прэзідэнта, і Вярхоўны Савет? І гэта было б больш правільным...»

Спікер выказаў меркаванне, што асобныя пытанні прэзідэнцкага рэферэндуму Вярхоўны Савет мог бы вырашыць на сесіі, бо некаторыя з іх «ясныя як белы дзень». На заканчэнне Шарэцкі заклікаў сваіх калегаў пасля першага тыдня працы і прызначэння даты рэферэндуму раз'ехацца на два тыдні па сваіх акругах, каб дапамагчы выбаршчыкам разабрацца ў сапраўдных мэтах гэтай акцыі. «Я яшчэ раз паўтару: дапаможам разабрацца з тым, што можа адбыцца з грамадствам, калі на чале яго стане чалавек з неабмежаванай уладай, ды яшчэ такі, не дай Бог, у якога неабмежаваны апетыт да ўлады», — падкрэсліў старшыня Вярхоўнага Савета.

Віталь ЦЫГАНКОЎ

Джэк Мэт'ю кепска вучыў англійскую мову ў савецкай школе

Як вядома, Старшыня Вярхоўнага Савета Сямён Шарэцкі запатрабаваў ад праваахоўных органаў Беларусі праверыць паходжанне правакацыйнага ліста, які спікер атрымаў ад нейкага «грамадзяніна ЗША Джэка Мэт'ю». Шчодры «амерыканец» быў гатовы выплаціць 2 млн. долараў Шарэцкаму за «кансалідацыю дэпутатаў» супраць рэферэндуму і столькі ж — ягонаму сыну (напэўна, для правядзення дыверсій у сельскай гаспадарцы).

СВАБОДЗЕ стала вядома, што КДБ Беларусі ўжо правёў праверку скандальнага ліста і даслаў яе вынікі С.Шарэцкаму. Галоўны вынік праверкі заключаецца ў наступнай фразе: «Результаты исследования данного документа доказывают, что текст его был написан на русском языке, а затем переведен на английский неанглоязычным переводчиком». Аб гэтым сведчыць недакладнае ўжыванне назоўнікаў, дзеяслоўных формаў і няправільная структура сказаў. Аўтар ліста нават у імені і прозвішчы беларускага спікера зрабіў памылкі.

Відаць, загадкавы «Джэк» не быў у савецкай школе выдатнікам.

Алесь ГАНКОВІЧ

Рэферэндум правядзе Ганчар

5 верасня 111 дэпутатаў Вярхоўнага Савета прагаласавала за абранне Віктара Ганчара старшынёй Цэнтральнай выбарчай камісіі

В.Ганчар стаў кіраўніком Цэнтрвыбаркаму, нягледзячы на зацятае, адкрытае супраціўленне прадстаўнікоў прапрэзідэнцкай фракцыі «Згода». Падчас абмеркавання кандыдатуры Ганчара памочнік прэзідэнта дэпутат Уладзімір Канаплёў заявіў адкрытым тэкстам: *«Прэзідэнт сказаў, што калі Ганчар стане старшынёй Цэнтрвыбаркама, ніякага ўзаемадзеяння прэзідэнта з парламентам не будзе»*. Ганчара, аднак, падтрымалі ўсе асноўныя партыйныя фракцыі Вярхоўнага Савета.

Раней, у сераду 4 верасня, Вярхоўны Савет прыняў некалькі прынцыповых паправак у закон аб рэферэндуме. Так, дзяржаўныя сродкі масавай інфармацыі «абавязаныя забяспечыць роўныя магчымасці для агітацыі «за» або «супраць» пытання ці рашэння, якое выносіцца на рэферэндум». Парламент таксама кардынальна памяняў палажэнні закона наконт сумнавядомых выязных скрынак для галасавання. Цяпер у выпадку, калі асобныя грамадзяне па стане здароўя не могуць прыбыць у памяшканне для галасавання, участковыя камісіі абавязаныя на падставе іх пісьмовай просьбы арганізаваць дастаўку такіх грамадзян у памяшканне, дзе праводзіцца галасаванне, і назад. «Арганізацыя галасавання па-за межамі памяшкання для галасавання забараняецца», — адназначна гаворыць новая рэдакцыя закона.

Вярхоўны Савет таксама пашырыў правы грамадскіх назіральнікаў. І, нарэшце, дэпутаты ўнеслі ў закон новы артыкул «Прызнанне рэферэндуму несапраўдным». Рашэнне аб прызнанні рэферэндуму несапраўдным можа быць прынятае Вярхоўным судом па заяве любога грамадзяніна, палітычнай партыі, грамадскага аб'яднання або дзяржаўнага органа.

(Працяг на стар. 2)

Рэферэндум правядзе Ганчар

(Пачатак на стар. 1)

Нягледзячы на тое, што галасаванне ў парламенце па гэтым законапраекце праходзіла пасля сустрэчы Лукашэнкі з аддадзенымі яму дэпутатамі, дэпутацкая большасць паводзіла сябе даволі згуртавана — кожная папраўка ўпэўнена набірала 115—120 галасоў.

Відавочна, што Віктар Ганчар, як вопытны і амбітны палітык, невыпадкова даў сваю згоду ўзначаліць Цэнтрвыбаркам. У сённяшняй сітуацыі гэты орган становіцца адным з самых важных і ўплывовых інструментаў палітычнага жыцця Беларусі. Агульны настрой у парламенце і ўнесеныя ў закон аб рэферэндуме змены даюць падставы меркаваць, што дзейнасць Ганчара на новай пасадзе і ягоныя ацэнкі юрыдычнай карэктнасці прэзідэнцкіх пытанняў рэферэндуму знойдуць падтрымку парламенцкай большасці.

Віталь ЦЫГАНКОЎ

Першы мітынг гарачай восені

Мітынг пад афіцыйнай назвай «сустрэча з дэпутатамі», які прайшоў 2 верасня ўвечары ля мінскага Палаца культуры чыгуначнікаў, стаў своеасаблівым адкрыццём восеньскага перыяду палітычнай барацьбы ў Беларусі.

Аглядальнікі адзначаюць, што арганізатары мітынгу ўсё ж памыліліся ў сваіх прагнозах наконт колькасці ўдзельнікаў сустрэчы. Замест 20 тысяч, на якія разлічвалі аўтары заяўкі ў гарвыканкам, сабралася не больш за 5 тысяч, а па словах афіцэраў міліцыі, якія сачылі за парадкам, мітынгоўшчыкаў было нават менш — каля 3 тысяч. Між тым нават міліцыянты падкрэсліваюць рашучы настрой і арганізаванасць тых, хто адгукнуўся на заклік дэпутатаў. Калі параўнаць мітынг 2 верасня з мітынгамі, якія распачалі палітычны сезон увесну, можна беспамылкова адзначыць, што колькасць незадаволеных у краіне значна ўзрасла і што гэтыя людзі зусім не збіраюцца заставацца маўклівымі назіральнікамі працэсу, які, на іх думку, прывядзе да ўсталявання дыктатуры і нават новых Курапатаў.

Другая істотная рыса сустрэчы — тое, што ў ёй, нягледзячы на папярэднюю дамову, не ўдзельнічалі ні кіраўнікі камуністычнай і аграрнай партый, ні іх радавыя сябры. Ва ўсякім разе, на прыступках палаца не было не тое што лідэраў, але і так званых каардынатараў, якія апошнім часам актыўна працавалі за «круглым сталом». Гэтаму ёсць, прынамсі, тры тлумачэнні. Альбо аграрыі і камуністы адхіліліся ад удзелу ў сустрэчы літаральна перад пачаткам, спаслаўшыся на тое, што над удзельнікамі мітынгу (нягледзячы на дамоўленасць) усё ж луналі бел-чырвона-белыя сцягі, альбо «чырвона-зялёныя» лідэры далі адбой сваім калонам, баючыся абвінавачванняў у «змове з нацыяналістамі». І трэці варыянт: яны, магчыма, проста не маюць таго ўплыву, аб якім паўсюль заяўляюць.

Сапраўды, адна рэч вывесці некалькі соцень старых партгасактывістаў на плошчу Незалежнасці ў дзень працы 1 Траўня і зусім іншае — забяспечыць яўку на чыста палітычную, ды яшчэ і антыпрэзідэнцкую акцыю. Як паказала 2 верасня, сёння на гэта здольныя толькі БНФ, АГП, у меншай ступені сацыял-дэмакраты, незалежныя прафсаюзы ды жаночая партыя «Надзея», лозунг якой «Падтрымаем мужчынаў сваімі плячыма!» быў вельмі даспадобы мітынгоўшчыкам. Што ж тычыцца аграрыяў і асабліва камуністаў, то першы восеньскі мітынг яўна не засведчыў баявога стану іх шэрагаў. Магчыма, адчуваючы такую «падтрымку» нізоў, не рашыліся на публічную дэманстрацыю і лідэры гэтых арганізацый. А можа, спрацавалі яшчэ іншыя прычыны?

Ва ўсякім разе, зноў пацвердзілася, што на чале калоны, якая не адмаўляецца ад барацьбы за дэмакратыю і Канстытуцыю да канца, стаяць людзі пад бел-чырвона-белымі сцягамі. Ім першым выпадае прыняць і дубінкі міліцыі (чаго, дзякуй Богу, на гэты раз не было), і паклёп афіцыйнай прапаганды, і судовыя пераследы...

Алесь ПАЎЛОВІЧ

Хлеб 96-га года збіралі метадамі 86-га

На пытанні СВАБОДЫ адказвае лідэр Сялянскай партыі Яўген Лугін

— Калі параўнаць сёлетняе жніво з мінулагоднім, ці ёсць розніца?

— Гэты год сапраўды адрозніваецца. Па-першае, ураджаем. Ён някепскі, хаця для Беларусі 24-25 цэнтнераў з гектара — гэта ўсё ж няшмат. Мы маглі б стабільна браць па 30-40 цэнтнераў і не лічыць гэта падарункам з нябёсаў.

Але галоўнае адрозненне ў іншым. Атмасфера пераможнай бітвы, якую стварылі афіцыйныя СМІ, зусім не адпавядае рэальным настроям у вёсцы. Сяляне нашыя, як заўсёды, стараліся, нічога не скажаш. Але што за настрой можа быць, калі працуеш на тэхніцы, якой даўно час адпачываць сярод металалому? І вось вынік: каля 100 чалавек загінулі на жніве (згодна з дадзенымі ДАІ, якія было вымушанае абвясціць тэлебачанне) — гэта рэкорд, такога ніколі не было!

— Сапраўды, вельмі дарагая цана...

— А ўсё таму, што ўраджай 1996 года вырашылі сабраць метадамі 86-га. Лозунгам жніва зноў стала слова «Даёшь!» Мы вярнуліся да таталітарных метадаў кіравання сялянскімі справамі, хоць менавіта гэтыя метады і не давалі нам працаваць эфектыўна.

— А вы не перабольшваеце наконт мінулага? Усё ж раней нашыя сяляне дасягалі нібыта неблагіх вынікаў.

— Давайце паглядзім, вярнемся ў 86-ы год. Параўнаем Беларусь з ФРГ тых часоў. Па плошчы мы не вельмі адрозніваліся: у нас тэрыторыя ў 207 тысяч квадратных кіламетраў, у іх — 248. Але насельніцтва ў нас было менш у пяць разоў, і ворыва на аднаго жыхара прыходзілася 62 соткі, а ў ФРГ — 12 сотак. Дык вось, у 1986 годзе мы сабралі 7 мільёнаў тон збожжа, а немцы — 24 мільёны. Мяса мы вырабілі каля мільёна тон, а ў ФРГ гэты паказчык склаў 4,5 мільёна. Вось вам і эфектыўнасць нашай калектыўнай гаспадаркі. Ніколі яна не была эфектыўнай, нават у тыя часы. А цяпер, калі не хапае тэхнікі, калі сялянам амаль не плоцяць, калі яны вымушаныя красці тое ж зерне, каб мець грошы, — пра эфектыўнасць сельскай гаспадаркі ўвогуле гаварыць не даводзіцца. Вось чаму, як толькі ў краінах Усходняй Еўропы адбыліся палітычныя перамены, там адразу ад калектыўных гаспадарак адмовіліся. А дзе зацягнулі з гэтым працэсам, як у Славакіі, ці ўвогуле за рэформы не ўзяліся, як у Беларусі, там вымушаныя вяртацца да былых метадаў. Толькі я не разумею, чым тут пахваляцца? Гэтакім кіраўнікам трэба прабачэння прасіць у людзей, а яны строяць з сябе герояў ці мудрацоў.

— Ва ўсходніх раёнах Беларусі шмат выпадкаў, калі гаспадаркі, якія яшчэ не разлічыліся з дзяржавай за крэдыты пад ураджай, прадаюць збожжа «налева», у тым ліку і расійскім перакупшчыкам...

— Звычайная рэч: калгасам патрэбныя грошы. Але ад гаспадарак патрабуюць на працягу двух тыдняў пасля заканчэння ўборкі разлічыцца зернем за крэдыты з дзяржавай, здаць увесь план, і толькі потым можаш гандляваць. Між тым, грошы патрэбныя сёння — у многіх гаспадарках па некалькі месяцаў не плацілі заробак, нарастае незадаволенасць. Вось і ўзяліся гандляваць. Але хутка гэта скончыцца. Наколькі мне вядома, рыхтуецца ўказ прэзідэнта, якім будзе забаронены продаж ураджаю любым пабочным суб'ектам.

— Ці зробяць яшчэ горш: можна будзе гандляваць, але толькі з дазволу кіраўніцтва. Гэта ўвогуле шлях да хабарніцтва. Такое магчыма?

— Па сутнасці, яно так ужо і адбываецца. У раёне ўсім кіруе «вертыкальшчык», які проста павінен ведаць, што адбываецца ў ягонай «вотчыне». Калі ён дазваляе «ўцечку ўраджаю», то з пэўнай мэтай.

Тут трэба адзначыць такое сутыкненне інтарэсаў: з аднаго боку, старшыні калгасаў і дырэктары саўгасаў працуюць у таталітарнай сістэме, іх «душаць», прымушаюць, імі камандуюць і г.д. З іншага боку, усё ж існуе рынак, ад якога і прэзідэнт нібыта не адмаўляецца. Не схітруеш, не будзеш кемлівым і прадбачлівым — не зможаш заплаціць сялянам. Ганаровымі ж граматамі не накорміш. Сёння кіраўніком гаспадаркі быць вельмі цяжка. У лютым 1995 года прэзідэнт падпісаў указ № 51, які застаўся прэсай не заўважаным. Між тым, гэты ўказ канчаткова аднавіў былое камуністычнае прыгоннае права на вёсцы. Згодна з указам, з кіраўніком гаспадаркі заключаецца кантракт, і ўжо не воля калгаснікаў, а адносіны з кіраўніком раённай адміністрацыі для старшыні галоўнае. Як раней райком кіраваў старшынёй, так цяпер — кіраўнік адміністрацыі. Пра рынкавыя адносіны трэба забыцца.

— Вы намалявалі даволі змрочную карціну. Праз пару гадоў вёска застанецца без тэхнікі, да таго ж аднавілася камандная сістэма, з якой мы не ўпішамся ў рынкавую прастору, нават расійскую. Дык што нас чакае? Голад?

— Я думаю, што голад нам не пагражае. Таму што, як бы ні хацелі нас вярнуць у мінулае прыхільнікі калгасна-саўгаснай сістэмы, яна здае свае пазіцыі. Вось лічбы: у мінулым годзе ў прыватных гаспадарках знаходзілася 15% усёй зямлі. Гэта прысядзібная зямля, дачы і фермерскія надзелы. І на гэтых 15 працэнтах была выраблена палова ўсёй сельскагаспадарчай прадукцыі, а сёлета будзе выраблена 54-60%. Прыватны сектар перамагае. Калі б яшчэ два гады таму людзям далі права атрымаць зямлю і выйсці з ёй з калгаса, потым закласці гэтую зямлю ў банк, атрымаць крэдыт, набыць неабходную тэхніку і самім займацца ўраджаем, то сёння пра жніво мы б ужо ўвогуле не дыскутавалі б. Якое жніво на пачатку верасня? У добрага гаспадара ўсё даўно было б сабрана, закладзена, а калі трэба, то і прададзена. Вось у вёсцы Слаўкавічы Глускага раёна, адкуль я толькі што вярнуўся, фермеры даўно сабралі і свой хлеб, і хлеб аднавяскоўцаў-калгаснікаў, якім калгас, дарэчы, не даваў камбайн, пакуль не было ўбрана калгаснае поле.

— Калі падвесці вынік, то што б Вы адзначылі?

— Вынік быццам бы будзе някепскі. Збяруць прыкладна 6 мільёнаў тон, але што далей? Ледзь хопіць разлічыцца з дзяржавай, адкласці частку ў насенны фонд ды заплаціць сялянам. З вяскоўцамі будуць разлічвацца пераважна натурай — зернем. Калгаснік зможа выкарміць пару парсючкоў, ёсць бульба — вось і дацягне да вясны. Ды яшчэ сваякам з горада дапаможа, якія без працы засталіся.

А ў наступным годзе пачнецца новая бітва, за новы ўраджай. Усё паўторыцца зноў на тым жа ўзроўні, будзем таптацца на месцы. Дзіва!!! Ужо, наколькі я ведаю, і ва ўрадзе большасць зразумела, што без рэформы ў сельскай гаспадарцы (але рэформы з надзяленнем сялян зямлёй) не абысціся. А вынікаў няма. Становішча такое, быццам усе побач крычаць прэзідэнту: «Сашок, паварочвай управа, выязджай на роўны шлях!» А наш Сашок, прабачце, шуруе па калдобінах ды яшчэ заяўляе: «Верной дорогой едзем, таварышы!» Ён спадзяецца, што дзяржаўнымі рычагамі можна навесці парадак, толькі рычагі тыя ўжо не працуюць.

Гутарыў
Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

Колькі дадуць за подпіс?

Адным з самых прыкметных скандалаў першых дзён сесіі Вярхоўнага Савета стала гісторыя з фальсіфікацыяй некалькіх дэпутацкіх подпісаў пад зваротам у «Народнай газеце», дзе 68 парламентарыяў нібыта безагаворачна патрымалі лукашэнкаўскі рэферэндум.

Пасля таго, як некалькі дэпутатаў заявілі, што не ставілі свой подпіс пад гэтай заявай, парламенцкай камісіі па этыцы было даручана расследваць інцыдэнт. Як паведаміў старшыня гэтай камісіі Анатоль Красуцкі, было ўстаноўлена, што сярод 68 дэпутатаў, якія нібыта падпісалі заяву, асабісты подпіс паставілі толькі 52 чалавекі. 6 подпісаў былі атрыманыя, як заявіў Красуцкі, «у выніку вуснай згоды». Прозвішчы 10 падпісантаў былі «здабытыя» яшчэ больш арыгінальным чынам — высланыя ў рэдакцыю «Народнай газеты» з Брэсцкага і Віцебскага аблвыканкамаў. Менавіта кіраўніцтва справамі гэтых структур выканаўчай улады чамусьці ўзяло на сябе адказнасць падпісацца за тых дэпутатаў, якія зусім і не збіраліся падтрымліваць сумнавядомы зварот.

Такім чынам, было пацверджана, што 3 дэпутаты (члены аграрнай фракцыі Валерый Мініч, Алег Ляшчынскі і Віталь Бусько) не падпісвалі вернападданніцкую заяву. Вячаслаў Кебіч таксама не падпісаў, а толькі пакінуў двухсэнсоўную прыпіску аб тым, што ён падтрымлівае ідэю рэферэндуму, але з пэўнымі агаворкамі.

Абмеркаванне гэтай скандальнай сітуацыі праходзіла на сесіі даволі рэзка. Дэпутат Уладзімір Нісцюк заявіў, што звяртаецца да Генеральнага пракурора з просьбай расследаваць службовыя парушэнні, якія прывялі да фальсіфікацыі. А Павел Знавец сцвярджаў, што пасля падзення рэжыму Лукашэнкі дзеянні «падпісантаў» падпадуць пад паняцце «дзяржаўнае злачынства». У адказ з істэрычнай прамовай выступіў Віктар Кучынскі, які, нягледзячы на прысутнасць у авальнай зале дэлегацыі з брытанскага парламента, павярнуўся да Знаўца і закрычаў: «Хто мяне будзе судзіць? Ты?..»

Алесь ГАНКОВІЧ

Рэферэндум становіцца тэмай насценнага фальклору

Магілёўская «вертыкаль» шпарка ўзялася за апрацоўку насельніцтва перад рэферэндумам.

Абласны штаб пры аблвыканкаме разаслаў распараджэнні ва ўсе мясцовыя дзяржаўныя газеты, каб тыя перадрукоўвалі матэрыялы з «Советской Белоруссии» і не шкадавалі на іх 10% газетнай плошчы ў кожным нумары. Акрамя таго, на ўсіх кіёсках «Белсаюздруку» з'явіліся дошкі, на якіх штодня прымацоўваюць свежы нумар прэзідэнцкай газеты. Праўда, каля гэтых дошак чытачы практычна не затрымліваюцца.

У той жа час невядомыя па ўсім горадзе чорнай незмывальнай фарбай нарабілі шмат надпісаў накшталт *«Луку на муку»*, *«Беларусь у Еўропу, а Лукашэнку ў ...»*, *«У Чон Ду Хвана і Лукашэнкі шмат агульнага»*, *«Рэферэндум будзе апошнім злачынствам БАЦЬКІ»*. У машынабудаўнічым інстытуце цяперашні чырвона-зялёны сцяг нехта парэзаў на кавалкі, на якіх было напісана: *«Туалетная бумага»*.

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

Польская школа не гатовая

Урачыстае адкрыццё першай у Беларусі польскай школы ў Гродне не адбылося.

З прычыны шматлікіх недаробак адкрыццё перанесенае на канец верасня. Аднак вучні ўжо прыступілі да заняткаў — пакуль у іншым будынку. У новай школе ўсе прадметы будуць выкладацца па-польску, а другой мовай будзе беларуская.

С.М.

Канстытуцыя для Аляксандра Першага

Ацэнкі дэпутатаў ВС

Анатоль ЛЯБЕДЗЬКА, фракцыя «Грамадзянскае дзеянне»:

«На мой погляд, прапанаваны праект Канстытуцыі не прадугледжвае для прэзідэнта толькі аднаго — механізму перадачы ўлады ў спадчыну для старэйшага сына. Да цяперашніх паўнамоцтваў прэзідэнта, якія і так не маюць прэцэдэнтаў у свеце, дадаецца яшчэ столькі, што мы можам упэўнена сказаць: Беларусь і яе народ вярнуліся на тры стагоддзі назад у еўрапейскай гісторыі. Памятаеце — быў такі палітычны дзеяч у Францыі, на якога любіць спасылацца Лукашэнка, — Людовік XIV, які сказаў: «Дзяржава — гэта я». У выпадку прыняцця прапанаванага выканаўчай уладай тэксту Канстытуцыі Аляксандр Рыгоравіч будзе мець усе юрыдычныя правы заявіць: «Рэспубліка Беларусь — гэта я».

Трэба адзначыць, што праект новай Канстытуцыі адбірае ў людзей шмат сацыяльных заваёваў. Ніводзін законапраект, што датычыць дзяржаўных фінансавых выдаткаў, не можа разглядацца ў парламенце без згоды прэзідэнта. Таму пенсіянеры і інваліды, якія будуць ставіць перад заканадаўчай уладай свае матэрыяльныя пытанні, пазбаўленыя магчымасці іх вырашыць без ласкі прэзідэнта».

Василий НОВИКОВ, первый заместитель председателя Верховного Совета Республики Беларусь:

«На первый же взгляд совершенно очевидно, что президент путем плебисцита намеревается получить из рук народа неограниченные диктаторские полномочия. Александр Григорьевич хочет быть главой государства, определяющим судьбы, как он обычно выражается, «моего народа» по личному усмотрению. В этом порождении угоднической юридической мысли сосредоточены практически все признаки единоличного правления: «карманные» сенаторы Национального собрания, бесправные депутаты Палаты представителей, назначаемые конституционные судьи, подневольные сотрудники Центризбиркома, безупречно послушные «вертикальщики», зависимые прокуроры и судьи и т.д.

А.Лукашенко продлевает свое время пребывания у руля державы очень простым приемом. Пятилетний срок полномочий первого президента он хочет отсчитывать со дня принятия на референдуме его собственной Конституции, то есть до 2001 года. Против вероятных возмущений жителей республики, недовольных устанавливающимся режимом, в проекте Конституции предусмотрено право президента запрещать забастовки и митинги».

ЛІСТЫ Ў РЭДАКЦЫЮ

Всем хорош зять, но...

Уважаемая редакция!

Хочу поделиться проблемой, которая у меня возникла. Может, и еще у кого-нибудь такое есть.

Я пенсионерка, живу вместе с дочкой и зятем. Пенсия очень маленькая, только на хлеб и молоко хватает. Вся семья держится на заработках зятя. Работает он много, почти без выходных, ну и зарабатывает — на все необходимое хватает. Все бы хорошо, но вот не сошлись мы с зятем во взглядах на нашу жизнь.

Я очень надеюсь на нашего президента, хочу, чтобы он наладил нашу жизнь. А что пока жить стало похуже, — так это временно, надо просто потерпеть.

Зять же и слышать ничего не хочет: хватит, говорит, уже за два года натерпелись. А в том, что стало хуже жить, виноват президент. Просто он вам, старикам, голову дурит, а вы и рады.

Я хотела поддержать президента на референдуме, помочь, раз ему это надо. Но зять сказал, что для его работы от президента только вред и что я хочу помочь Александру Григорьевичу угробить его бизнес. И если я пойду на референдум поддерживать президента, то денег в семью от зятя больше не будет.

«Ты ничего не понимаешь в теперешних условиях, по своей глупой старости хочешь вреда для меня. А тогда чего ради я должен упираться для тебя, — заявил зять. — Пойдешь за Лукашенко — сиди на своей пенсии. Пусть тебе президент помогает».

Вот такие дела. Конечно, зять лучше понимает, что к чему. Может, он в самом деле прав, и нам, старикам, лучше не лезть туда, где мы плохо разбираемся?

Посылаю письмо в вашу газету, потому что зять ее хвалит.

Татьяна Алексеевна КРИВИЦКАЯ,
пенсионерка, г.Минск

Будем думать, тов.Шкляревский

Здравствуйте, уважаемая редакция газеты СВАБОДА!

Хочу через вашу газету поблагодарить некоего товарища Шкляревского из газеты «7 дней» за хороший совет. Наткнулся я на его статью случайно, поскольку официальные газеты уже давно не читаю, разве что иногда, ради смеха (потому что при чтении их такое ощущение, будто вернулись брежневские времена). Товарищи корреспонденты с пеной у рта прославляют «подвиги» одного известного героя, пытаясь убедить, что осталось потерпеть еще пару дней — и мы будем жить при коммунизме. Оказывается, «всенародноизбранный» руководит мудро, только вот разные пазьняки да какие-то «круглые столы» мешают работать...

Так вот о главном: в «Народной газете» от 21.08.96 г. была перепечатана статья выше упомянутого Шкляревского из «7 дней» *«О странной любви газеты «Известия»*, которая, по его мнению, позорит белорусского президента. Автор даже указал даты публикаций, за что я ему очень благодарен. Спасибо, тов.Шкляревский, обязательно зайду в библиотеку и почитаю все, так как до этого я «Известий» не покупал. Заканчивая свою статью, тов.Шкляревский написал: «Так что, действительно, думайте, граждане! Думайте, когда читаете газету «Известия»!» Будем думать, тов. Шкляревский, обязательно будем.

Андрей ПАСКЕВИЧ,
г.Минск

Делегатов уже подбирают

Уважаемая редакция!

Наверное, вам будет интересно узнать о том, как у нас — на Минском электромеханическом заводе — было организовано «единодушное одобрение» инициативы президента о проведении так называемого национального конгресса.

Все прошло по годами отработанной схеме. В пятницу, 23 августа, было объявлено о заседании совета предлприятия с повесткой дня «О ходе выполнения коллективного договора 1996 г.» На заседание пригласили начальников цехов, председателей цехкомов. И только в понедельник, 26 августа, на заводе узнали, что на этом заседании совета от имени коллектива была одобрена идея созыва конгресса, а также выбраны (якобы всем коллективом) делегаты на это политическое шоу. Люди в делегаты были подобраны надежные: директор завода Н.Пантелей, председатель «карманного» профсоюза В.Лобатый, начальник цеха В.Бурдас и два человека из рабочей аристократии.

В цехах никто не возмутился, все привыкли, что мнением коллектива управляют начальники. Кроме того, все понимают, что любому правдоискателю могут указать на дверь. В обстановке полного равнодушия и страха потерять работу администрация способна организовать одобрение коллективом завода любого решения властей.

Я тоже опасаюсь гонений со стороны администрации завода, поэтому прошу заметку подписать псевдонимом.

Г.АНГАРСКИЙ

Надо «идти в народ»

В опубликованном вами письме Ю.Чистова «Где же ваши партии?» (СВАБОДА, 23 августа) высказаны соображения, которые очень волнуют и меня.

Действительно, странно, что демократические партии не проводят с населением практически никакой разъяснительной работы. Да, все государственные СМИ сосредоточены в руках г-на Лукашенко, но есть же и другие способы для объяснения своих взглядов. Необходимо «идти в народ»: на заводы, предприятия, в деревню, создавать свои первичные структуры, пропагандировать свои убеждения. Следует также выпускать информационные листки, в которых бы доходчиво объяснялись взгляды на все насущные проблемы. Хочет разогнать г-н Лукашенко Верховный Совет — так давайте объясним народу, почему этого нельзя допустить. Так же надо поступать и по другим вопросам.

Народ, простите, надо воспитывать. Лукашенко его по БТ воспитывает день и ночь и, как видите, добивается определенных успехов. Поэтому первоочередной задачей является прорыв кольца лжи, которое создает президент. Без этого рейтинг г-на Лукашенко (46%, согласно А.Вардомацкому), несмотря на все его издевательства над Республикой Беларусь, останется прежним.

С уважением

К.НОВЫШНЫЙ, *минчанин, 23 года, инженер-программист*

АД РЭДАКЦЫІ: паведамляем аўтару гэтага ліста (а таксама іншым зацікаўленым грамадзянам), што можна без праблем далучыцца да любой з партыяў і разам з іншымі актывістамі заняцца інфармаваннем насельніцтва.

Наіўная прастата

Да 14 траўня 1995 года я, беларус і патрыёт Беларусі, бачыў у беларусаў толькі станоўчыя рысы: добразычлівасць, працавітасць, памяркоўнасць... Цяпер жа бачу, што гэтая памяркоўнасць мяжуе з прымітыўнасцю і недалёкасцю.

Пытаюся ў адной пенсіянеркі, чаму яна прагаласавала за былыя бээсэсэраўскія герб і сцяг. Жанчына кажа, што прывыкла да іх. Вось так! Яна не ведае ні іх сутнасці, ні іх прызначэння, проста прывыкла, як прывыкла да цяжкой працы ад цямна да цямна, прывыкла, што пенсіі і зарплаты (яна яшчэ працуе) не хапае, каб звесці канцы з канцамі, а таму трэба яшчэ гнуць спіну на гародзе.

А калі я запытаўся, як яна ўяўляе сабе нармальнае чалавечае жыццё, яна не зразумела пытання. Якое яшчэ там нармальнае жыццё? Для яе гэтае пазбаўленае чалавечай годнасці жыццё — і ёсць нармальнае! І прэзідэнт нармальны. Ён, бач ты, бядак, адзін стараецца, а вакол адны нячэсныя, адныя мафіёзі. «Лукашэнка хоць што-та дзелае», — звычайны аргумент «нармальнага» беларуса.

Наіўная прастата! Ды лепш бы ўжо Лукашэнка ўвогуле нічога не «дзелаў»!

Прыбліжаецца «день седьмого ноября — красный день календаря». Цяпер, падобна, Лукашэнка ўявіў сябе «владычицей морскою» і хоча, каб залатая рыбка была ў яго «на пасылках»... Чым скончылася казка, усе памятаюць.

Яўген ЛІТВІН,
Мінскі раён

Заклік з эміграцыі

Удзельнікі З'езду беларусаў ЗША і Канады, якія гэтымі днямі прайшоў у Амерыцы, прынялі Зварот да народа Рэспублікі Беларусь.

У гэтым дакуменце, у прыватнасці, гаворыцца:

«Для нас, беларусаў, якія ў розныя гады змушаны былі пакінуць Бацькаўшчыну, зусім не абыякавы ваш, дарагія суродзічы, будучы лёс, лёс нашай роднай шматпакутнай Беларусі.

Мы заклікаем вас падумаць і паставіцца апазіцыйна да антынародных захадаў прэзідэнта Лукашэнкі і ягонай каманды, не падтрымліваць яго, не згаджацца з антыдэмакратычнымі зменамі ў Канстытуцыі, пра якія ён мае намер запытацца ў вас на чарговым рэферэндуме.

Мы заклікаем вас падтрымаць магчымае аб'яднанне і згоду ўсіх партый і палітычных рухаў, якія збіраюцца паставіць заслону дыктатарскім схільнасцям Лукашэнкі і ўзняць пытанне аб яго імпічменце. Не дайце зноў гэтай восенню ашукаць сябе, бо ўмовы вашага жыцця могуць стаць яшчэ горшымі і зусім невыноснымі.

Трымайцеся, людзі добрыя. Ад вас залежыць, хто будзе вамі кіраваць і па якім шляху пойдзе наша Бацькаўшчына».

СВАБОДА
6 верасня 1996 г., № 67

Папытайся ў ветру

Сяргей ДУБАВЕЦ

Надышоў час разабрацца з гэтым глабальным словам — НАРОД. «Народ хоча», «народ не хоча», «няхай народ вырашае»...

Народ — гэта вецер папуліscкіх прамоваў, і нічога больш. А вецер — хоча дзьме, не хоча — не дзьме. І ўжо пэўна ніколі нічога не вырашае. Часам ён ператвараецца ва ўраган і рэвалюцыйным парывам зрывае стрэхі, ломіць дрэвы і пераварочвае аўтамабілі. А часам чалавек разумны ловіць яго і прымушае працаваць: надзімаць ветразі, круціць лопасці ці хоць бы трашчалку на агародзе, якая разганяе кратоў, птушак ды іншых с/г злодзеяў.

Народ нельга блытаць з нацыяй або грамадствам. Бо народ — гэта не разумная супольнасць, якую аб'ядноўваюць супольныя традыцыйныя (нацыя) альбо ўстраёвыя (грамадства) каштоўнасці. Народ — гэта маса адзінак, якую не аб'ядноўвае нічога, акрамя агульных безумоўных рэфлексаў і відавога падабенства. Прынцыпова народ нічым не адрозніваецца ад чародаў рыб або птушак, ад шумлівага бору або акіяну, ад горных хрыбтоў або ветру. У гэтым сэнсе Лукашэнкавы рэферэндумы, «нарады з народам» — гэта не цывілізацыйная і ўжо зусім не хрысціянская з'ява, а штосьці паганскае, калі жрэц прыпадае вухам да каменя, каб «пачуць», што яму той «падкажа», альбо распальвае вогнішча, каб у ягоных водблісках «прачытаць» тэкст новай канстытуцыі краіны...

Напэўна, інакш і не павінна быць. Бо ў нас яшчэ няма грамадства і нацыі. У нас ёсць толькі «народ, беларускі народ», як пісаў паэт. У нас дагэтуль нязвыкла для вуха гучыць гэтае слова — прэзідэнт. Правадыр, важак, «бацька» — безумоўна, бліжэй да сутнасці з'явы.

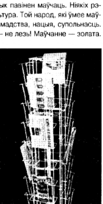
Народ не толькі нічога не вырашае, але і нічога не стварае. Бо стварэнне не ўваходзіць у функцыі гэтых людзей, якія сабраліся на прыпынку ў чаканні сваіх тралейбусаў. І самае важнае — народ не мае ніякага дачынення да культуры! Адзін такі «народ», выпадкова пачуўшы, як Лучана Паварoці бярэ сваё «верхняе ля», спытаўся ў мяне як бы жартам: «Эта он пасля первай ці пасля ўтарой?» Я тады падумаў, што з якой-небудзь Машай Каралёвай такіх пытанняў не ўзнікае. Рускія ж, «как гаварыцца», пасля першай не закусваюць, вось яна і крычыць, як рэзаная.

Дастаткова аднойчы насмерць наслухацца ў беларускім радыё расейскай папсы або аднойчы прапанаваць народу паслухаць што-небудзь непапсовае, каб зразумець, што народ невыпадкова выбраў Лукашэнку, а не Шушкевіча або Пазьняка. Што хочаш з ім, з народам, рабі, а ён заўсёды будзе аддаваць перавагу Машы Каралёвай перад усімі Паварoці.

Такім вось чынам мы падыйшлі да ключавога пытання — а што ўсё ж з ім, з народам, рабіць? Жыць жа хочацца неяк інакш — культурна, свабодна, акуратна. І што зрабілі з народам у тых краінах, дзе культурна? Выхавалі? Наўрад ці. У нас 70 гадоў выхоўвалі — без толку. Народ выхаваць нельга. Як і вецер. Яго можна толькі «скараціць», ствараючы з найбольш актыўных і разумных ягоных прадстаўнікоў супольнасць — нацыю і грамадства. Можна зменшыць удзельную вагу «народа» ў насельніцтве краіны, адначасова павялічваючы ўдзельную вагу супольнасці. Адваяваць, так бы мовіць, жыццёвую прастору ў прыроды. Думаючы, вядома, пры гэтым пра захаванне прыроды, пра экалогію, пра грыбніцу, пра дождж, пра вецер.

Чым больш удасца адваяваць у народа супольнасці, тым больш кіраваная і заможная будзе краіна.

Але ж сёння, скажаце вы, што сёньня? І чаго чакаць ад народа на рэферэндуме? Думаю, не трэба чакаць літасці ад прыроды. Прырода не ведае, што такое літасць. А народ у нармальнай краіне, калі чаго не ведае, дык павінен маўчаць. Ніякіх рэферэндумаў! І гэта ўжо будзе культура. Той народ, які ўмее маўчаць, — гэта ўжо не народ, а грамадства, нацыя, супольнасць. Каму маці не казала: не ведаеш — не лезь! Маўчанне — золата.

Гульні ў дыктатуру сканчаюцца кепска

Сяргей АСТРАЎЦОЎ

Жорсткі прысуд, які вынесены двум былым паўднёвакарэйскім прэзідэнтам, безумоўна, — сур'ёзнае папярэджанне тым дамарослым дыктатарам, якія, трапіўшы на прэзідэнцкую пасаду законна, парушаюць законы, перапісваюць для сваіх патрэб дэмакратычную канстытуцыю і пакрысе ўсталёўваюць аўтарытарны рэжым. Хоць наша айчынная дыктатура развіваецца шмат у чым паводле лацінаамерыканскага ўзору, нам лепей вядомы класічны германскі прыклад.

Фюрэр гуртаваў вакол сябе людскія масы, дасканала авалодаўшы майстэрствам абвінавачвання ворагаў. Наш прэзідэнт таксама вельмі любіць гэты метад. Германскі вопыт вучыць, што правадыр набірае сілу ад людзей, учыняючы масавыя зборышчы (на вольным паветры і ў вялікіх памяшканнях) з гучнай бравурнай музыкай, морам сцягоў, часам з запаленымі паходнямі і маршам узброеных атрадаў.

Лукашэнка дагэтуль рабіў наадварот: ён імкнуўся зарадзіць народ сваёй энергіяй праз тэлевізар, які ёсць у кожнай кватэры. Але ён не Кашпіроўскі, яго відавочна знясільваюць сеансы тэлегіпнозу. Ён сам смокча энергію з масаў, а тыя і радыя — каб адчуваць палёгку. Так раней лекары ставілі хворым п'яўкі — каб зменшыць ціск крыві ў жылах.

Вулічных зборышчаў Лукашэнка дагэтуль інстынктыўна баяўся, бо ведаў, што ягоных праціўнікаў збіраецца заўсёды значна больш, чым прыхільнікаў. Праўда, сітуацыю можна выправіць, калі даручыць арганізацыю мітынгу «вертыкалі». Аднак сам прэзідэнт нават на гэтых афіцыйных сходах не з'яўляецца. З другога боку, тэлепрамыўкі мазгоў ужо відавочна замала, таму спешным чынам арганізуецца «ўсебеларускі сход», на якім Лукашэнка проста не можа не паявіцца, бо дзеля ягонага выступу і заварэцца гэтая каша.

Праўда, думаю, што яму гэта не дапаможа. Фюрэр зараджаўся ад масаў энергіяй захаплення яго ж уласнай персонай. «Народны сход», дэлегаты якога будуць абірацца паводле прэзідэнцкіх указанняў, дасць Лукашэнку толькі энергію нянавісці да ворагаў — г.зн. тое самае, чым здольны насыціць іх і ён сам.

Шлях Беларусі да дэмакратычнага ладу вельмі складаны. Псеўданацыянальная дэмакратыя, якая была пры Кебічу і Шушкевічу і якую зноў можа прапанаваць, напрыклад, той жа Шарэцкі, нічога нам не дасць. Карані яе — у псеўдасацыялістычнай дэмакратыі часоў КПСС і СССР. Тады таксама быццам існавала канстытуцыя, якая дазваляла шмат якія свабоды, але толькі на паперы. Эканоміка развівалася заганна. Усяго гэтага мы так і не пазбыліся да сённяшняга дня. І не пазбудземся, пакуль будзем мець «усенароднаабранага». Сацыялістычная ідэалогія гэтага рэжыму эканамічна бясплодная. Як фюрэр помсціў за Версаль, так Лукашэнка помсціць за Віскулі. Уздыму эканомікі гэта не дапаможа. Амаль відавочна, што гэтая дыктатура яе зруйнуе ўшчэнт. Вось тады сам сабой надыдзе час новай дыктатуры, але ўжо нацыянальнай. І толькі калі нацыянальны прагматычны дыктатар здолее аднавіць разбураную папярэднім рэжымам эканоміку, толькі тады на Беларусі паявяцца рэальныя ўмовы для ўсталявання дэмакратычнага ладу, але не раней.

Дык як доўга будзе трымацца цяперашні рэжым? Відаць, трэба набрацца цярплівасці. З другога боку, падзенне камуністычных рэжымаў у некаторых краінах адбылося вельмі хутка. Варта было толькі выйсці на вуліцы дзесяткам тысяч людзей з пратэстам, як было ў ГДР і Чэхаславакіі. Прычым адбылося гэта амаль бяскроўна, у Празе загінуў толькі адзін студэнт. У Албаніі і Румыніі было больш ахвяраў і, адпаведна, больш жорстка за гэта паплаціліся камуністычныя дыктатары. А гісторыя, як бачым, схільная паўтарацца, пра што сведчыць свежы карэйскі прыклад.

Дарэчы, у Албаніі пасля адыходу камунізму слова «спадар» (якое ў нас так і не атрымала правоў) — як прыкмета свабоды і развітання з дыктатурай — прыжылося літаральна за ноч. Абрыдлы зварот «таварыш» ператварыўся па сутнасці ў лаянку. Так і ў нас аднойчы здарыцца. Бяда толькі ў тым, што да ўлады прыйшоў чалавек, які ў часы прэзідэнцкай кампаніі не без гонару называў сябе «нішчым». Цяпер гэты «нішчы» — самы багаты чалавек, толькі аховай ягонай персоны занятае цэлае войска.

Лех Валэнса сёлета сказаў, што крах ваеннага рэжыму Ярузэльскага ў Польшчы падрыхтавалі дзве тысячы дысідэнтаў. Столькі, а нават і значна больш дысідэнтаў ёсць сёння і ў Беларусі. Канечне, у нас пры гэтым няма пакуль масавай незалежнай арганізацыі накшталт польскага прафсаюза «Салідарнасць», няма апазіцыйнай да дыктатарскай улады царквы (наша, наадварот, трымаецца за прэзідэнта рукамі і нагамі). Так, гэтага не было і ў Албаніі, але былі толькі дысідэнты і змучаны бяздарнай эканамічнай палітыкай камуністычных уладаў народ, які больш не верыў ніводнай іхняй абяцанцы.

Константин СКУРАТОВИЧ

Стук

Нехорошо, ребята!

В прежние времена публичное доносительство в средствах массовой информации практиковалось достаточно редко. И, как правило, в тех случаях, когда ущербные для «социально-политического единства советского народа» обстоятельства уже получали известную огласку.

Так, например, было в случае с Андреем Сахаровым, заявившем о собственных взглядах с помощью западных СМИ. Примерно такая же схема применялась для публичной травли Бориса Пастернака, Юлия Даниеля и Вадима Синявского и многих других писателей и интеллектуалов, чьи взгляды не укладывались в установленные рамки.

Но по существу все эти «гневные» письма и статьи не были доносительством в классическом смысле, поскольку не предваряли политический сыск, а только венчали кропотливую работу органов. И когда «возмущенные» рабочие гневно кричали с печатных страниц: «На место!» — диссидентствующих лиц на местах уже не было: их отправили в другие «места». Поэтому оглашенный гнев был скорее формой социально-психологической терапии политически лояльного большинства, регулярно отдающего режиму 99% своих «электоральных» симпатий.

Иное дело сейчас. «Пролетарское» понимание политических свобод преодолено, в т.ч. в официальном порядке, и даже появилась пресса, финансируемая не из казны, а читателями. Иными словами, определенный плюрализм взглядов и действий получил не только формальные законные гарантии, но и некоторую материальную базу. В той же мере — пусть и небольшой — разрушен политический монополизм «партии власти», хотя она и продолжает отождествлять себя с государством.

И в этом качестве «партия власти» невольно чувствует себя обделенной. Несмотря на то, КГБ открыто не служит утверждению плюрализма, представители отдельных государственных институтов, существующих «на народные деньги», почему-то позволяют себе иметь собственное мнение. Причем, надо понимать, отличное от мнения народа, хотя никто не может знать, в чем именно оно заключается. Даже лица, поднимающиеся над партийностью и претендующие на то, чтобы это мнение выразить.

Впрочем, для политика важно угадать господствующее настроение. И этому как нельзя лучше способствуют публичные разоблачения. Такие, например, как «антикоррупционное» выступление, сделавшее Лукашенко наутро знаменитым, а через полгода — самым знаменитым. В цивилизованном мире давно осознали разрушительную силу таких акций и постарались ее ограничить, соблюдая принципы презумпции невиновности и ответственности за публично оглашаемые сведения. Раньше, до того, как общества достигли определенного уровня цивилизованности, широко применялась публичная порка и дуэль (у благородных классов).

Но многие из нас по-прежнему думают, что лучше жить по совести, не понимая, что при отсутствии законов это чувство подпитывается только новыми разоблачениями. Причем — незаметно для самих себя — зрители увлекаются представлением и от сопереживания переходят к соучастию. Проще говоря, начинают «стучать» — первоначально «из любви к искусству», а затем и в расчете на вознаграждение.

В самом деле, почему областные и районные организации ПКБ и Аграрной партии растиражировали внутрипартийные разногласия и потребовали от лидеров публичного покаяния? Конечно, можно предположить, что ими движет принципиальная нетерпимость к ренегатам. Но весьма очевидно, что стремление сохранить теплое место в «вертикали» играет не последнюю роль. Ведь осенью для доказательства политической лояльности может потребоваться гораздо больше усилий, чем простой «стук».

А поскольку и Шарецкий, и Калякин еще играют на политической сцене, то иначе, как публичным доносительством, все это назвать нельзя. Что писать о Пазьняке и Наумчике — это каждый волен решать сам. Возможно, получится грязный пасквиль, но доноса уже не будет, поскольку оба они вне досягаемости соцправосудия. Иное дело Богданкевич, Хадыко, Бухвостов и любой другой политик, в отношении которых «партия власти» высказывается достаточно определенно. А подыгрывание сильному против слабого — это еще один атрибут публичного доносительства. Тем более, что власть и так всё знает, поскольку никто не отменял должности сексота.

Сейчас президент утверждает, что и после референдума «не будет чрезвычайщины». Но ведь что-то будет, коль так засуетились стукачи.

Обидно и другое. В советские времена в Беларуси практически не было диссидентов. Но, кажется, нигде больше в СССР не было такого процветающего бытового доносительства. Если других спасал, например, дух землячества, то советский космополит-белорус был практически беззащитен перед отечественным «комсомольским прожектором» или, допустим, партийной организацией своего НИИ, где лелеял надежду занять должность заведующего сектором.

Бытовое стукачество, переносимое на страницы тиражируемой — вот уж точно за народный счет — официальной белорусской прессы, показывает, что ситуация недавнего советского прошлого может повториться. Диссидентов попрежнему не будет: человека будут окружать товарищи, они же — стукачи.

Анатолий СТРЕЛЯНЫЙ

Кот Баюн

Всё вымышлено, кроме шкловского идола, поскольку тот каменный

Первое, что почувствовал Сашка, когда стал президентом, — свобода. Как будто ходил он в сбруе, вожжи шлепали по ушам, и вдруг все спало: ни хомута, ни железа во рту. Никто не приедет из райкома, никого не привезут из обкома — не надо встречать на границе хозяйства, заказывать баню, срывать с основной работы девок. Теперь не он, а его будут встречать.

Валька, как всегда, была против: *«Куда ты лезешь? Посадют дурака за халатность»*. Отказалась уезжать из села. *«Сашка нигде долго не держится, а у меня тут хозяйство»*, — так объясняла корреспондентам, даже иностранным. В разговоре с ним, правда, выдвинула другую причину: *«По артисткам там будешь бегать, кобель проклятый. Тут я хоть видеть их не буду»*. Он не сказал ей, чтобы брала выше. Теперь у него были другие планы — «оприходовать» одну-две королевы. Затем, можно сказать, и на пост становился.

На второй день после победы на выборах ему исполнилось 45 лет. Он объявил амнистию, назначил премию за лучшую песню о народном волеизъявлении, лично отобрал свои портреты для общественных мест. Президент — это формальность. Для народа он отныне Батько. На портрете всё соответствовало этому званию. Хороши были усы — пиками кверху, хороши были глаза — круглые, ясные, хорош был и нос — тем хорош, что большой. Очень хороша была бритая голова.

Быть президентом, с одной стороны, оказалось легче, чем Сашка предполагал. Приходят с докладами министры, присылают доклады послы. Одни их предложения принимай, другие отвергай, тут главное — проявлять быстроту и уверенность, а этим он еще в колхозе отличался. Приятно было замечать, что его стиль сразу стал перенимать весь комсостав страны. Генералу Редьке доложили: в небе Родины находится какой-то шар, серый, без знаков, летит в таком районе, где при советской власти и птице не положено было летать. Редька дал команду сбить. Погибли два иностранца, спортсмены. Сашка в это время гриппповал, а тут сразу выздоровел: такая охватила бодрость, будто началась война. Велел звонить в посольство и подавать черный костюм. Люська завязала ему новый красный галстук, пожелала ни пуха, ни пера. (В жены набивается, несолидно, говорит, быть при нем только на правах личной врачихи. Обойдется. Фидель три десятка лет, говорят, со своей живет нерасписанный.) Лично поехал в посольство, почувствовал в трауре. Большой был день!

А с другой стороны, быть президентом оказалось труднее, чем он ожидал. Он, можно сказать, всю жизнь мечтал, как прикажет посадить всех воров и проходимцев. Так и сделал: приказал. А их не только не посадили, но со всех сторон стали каркать, что раз он прижал частный сектор, то его борьба с ворами ничего не даст. Где мало свободы, там, дескать, всегда много воруют. Где-то, может быть, и так, а в Сизоруссии все наоборот, уж он-то знает. Дашь свободу — разворуют все, сначала — у государства, потом — друг у друга, а потом каждый у себя будет красть...

Народ, конечно, не жалеет, что отдал ему голоса. На митинге, посвященном возвращению красного флага, был зафиксирован разговор рядовых участников. Один ветеран рассказывал другому, что мог дотронуться до президента, — так близко стоял. С таким народом можно коммунизм построить! (Жалко, что теперь это не в моде.) Но, кроме народа, есть так называемые партии: демократы, националисты, коммунисты. Беспринципно объединяясь, знают одно — критиковать и требовать. Требуют, например, чтобы он молился на такие выдумки, как парламент. А как на него молиться, если Сашка всё там про каждого знает: кто получает «левые» доходы, кто к кому от законной жены похаживает! И хотят, чтобы они писали законы, а он их исполнял. Нет, голубчики, исполнять он будет свои законы! Научитесь сначала с женами жить по моральному кодексу.

Как-то он завел об этом разговор с королевой Северной Руритании у нее за обедом. Она улыбнулась и сказала, что такое правление, какое он взялся устроить в Сизоруссии, уже было и не оправдало себя. Вобла застегнутая, поглядеть бы на тебя в баньке (что и сбудется — не в этот раз, так в другой, Батько от своих планов не отказывается). Мало ли что где было! Если разобраться, так было уже все. Будь свобода действительно той вещью, которая нужнее всего людям, так она и была бы давно повсюду.

Самая же зловредная публика, как оказалось, — журналисты. Эти с первого дня стали портить ему настроение. Вернее, портили, пока не позакрывал их продажные газетки, теперь из-за границы пакостят. Когда Сашка шел в президенты, он хотел стать лучшим из правителей современности. Писаки об этом как-то догадались и принялись насмехаться, поливать его грязью. Раскопали, например, что еще в колхозную бытность он украл в сельмаге шоколад «Гвардейский». Украл — громкое слово, враги все называют громкими словами. Не украл, а сунул в карман. Это у него с детства — зуд в руках: мать — доярка, бывало, лупит его по ним, лупит...

Перед Рождеством ездил по столице, поздравлял народ с наступающим, был в детском саду, у некоторых послов. У израильского задержался. Во время обеда никто не догадался поднять бокал за женщин. Иностранцы, культуры должно быть полные штаны, а про такие вещи забывают. Сашка исправил это упущение. За что и пить, для чего и живет человек на свете, как не для государства, во-первых, да для женщин, во-вторых! От еврея поехали к митрополиту, Сашка и там это повторил. Патлатый поперхнулся. Газетки, конечно, описали и этот случай, рады были. Сашка, колхозник неверующий, даже не сразу понял, в чем дело, из-за чего они, гады, испортили ему праздник. Откуда ему было знать, что всем важным попам положено быть монахами? Хорошо бы, кстати, это отменить. Что с того, что монах? Монах тоже человек. Пусть будет монах, а если хочешь, так и женись себе без всякого стеснения.

Каждое лыко ставят в строку! Ну, похвалил Адольфа. Да и не похвалил — отдал должное, исходя из того, что во всяком историческом явлении есть две стороны (разве не так?). Сказал, что при Адольфе в Германии был порядок, который может служить примером для Сизоруссии. Подняли хай на весь мир. Не хотят понимать простых вещей. Если уж на то пошло, так этот Адольф с его порядком Сашке до лампочки, но ведь перед ним сидел немецкий корреспондент с магнитофоном. Надо проявлять вежливость или не надо? Что еще сказать немцу такого, чтобы ему было действительно приятно?

И ведь ничего плохого он от них не требует, только гуманизма и патриотизма. Одна написала: *«Чудна Сизорусь при тихой погоде! Редкий воздушный шар долетит до ее середины»*. Если бы она действительно любила свою родину, разве вывела бы ее рука такое? Им легко писать про него плохое, а каково ему читать? Он ведь тоже живой человек, страдает, он с детства не любит, когда про него говорят несправедливости.

Третье место по зловредности заняли послы. Ч...ская послиха оборзела до того, что заговорила с ним по-сизорусски. В своей стране она была большой специалист по сизорусскому языку, ее поэтому и сделали послом. Профессорша кислых щей. И какой день выбрала, зараза — день, когда он запретил сизорусский язык! Напросилась под благовидным предлогом на прием и давай чесать по-сизорусски, будто он за годы жизни в селе не наслушался этого разговору. Распорядился обвинить ее в несовместимой деятельности.

Вслед за своими послами оборзели главы государств. Обходят на приемах, избегают с ним фотографироваться, приходится особо платить фотографам, чтобы ловили его в кадр то с Колем, то с кем-нибудь еще. За Коля дерут совершенно безбожно, гады. Идя на унижение, стал, было, первый всех нахваливать, Джандильдину, например, сказал, что тот хоть и в Азии, а политик европейский. Большой, как бык, Джандильдин отнял руку и двинулся сквозь него к Ельцину. Все друг с другом на «ты», только и слышишь: «Ты, Гельмут...», «Ты, Леонид...», а когда Сашка попробовал назвать Черномырдина Витей (*«Ты, ведь, Витя, знаешь: для славянского единства я ничего не пожалею!»*), тот хмуро посмотрел на него и сказал, что надо платить долги. *«Какие?»* — приуныл Сашка. *«Все имеющиеся»*, — сказал Витя и для примера напомнил про сборы с грузопотоков в российские адреса.

В конце концов Сашка дал задание своим органам: выяснить, в чем дело, почему с ним так обращаются. Не за себя обидно — за народ, за Сизоруссию, за трудящуюся женщину, которая была, есть и будет лучшее на этой земле. Долларов извели торбу, а доклад подготовили явно клеветнический. Мол, и малограмотным его считают, и в политике он понимает, как свинья в апельсинах, и наплевал на конституцию, и отказался от всего родного: от языка, флага, герба, вернул советское. Когда это делали большевики, была, дескать, трагедия, а когда это делает он, то — фарс, то есть, особая такая комедия.

Был зафиксирован и отзыв североруританской королевы о нем. У нее в гостях была ч...ская послиха, та самая, которую он выслал за ехидство, после чего ее направили в Северную Руританию. Руританиха, оказывается, угадала, с какой мыслишкой он на нее посматривал во время того обеда. *«Хотите, — говорит, — верьте, Барбара, хотите нет, но у меня было такое ощущение, что он меня к сауне примеряет»*. А послиха отвечает: *«Ничего удивительного. У них половина сказок о том, как Иван-дурак на царство становится и царицу трахает»*.

Сашка отверг клеветнический доклад. При чем тут то, что он разгоняет враждебные шествия? В Германии тоже разгоняют, он насмотрелся при советской власти, тогда много такого было в телевизоре, не скрывали правды. Скорее уж дело в показателях. Руководители уважают друг друга за показатели, он знает это по своей колхозной бытности. Когда пойдут расти показатели, все станет на свои места.

Лишь бы хватило времени. Один интеллигент сказал недавно в беседе со своей сударкой, что его, Сашку, надо, пока не поздно, устранить любым способом, вплоть до крайнего. Неужели, мол, в Сизоруссии не найдется человека, который любит родину больше жизни? Этот интеллигент вспомнил какую-то Бабушку Русской Революции. *«Саша!* — будто бы говорила она Керенскому убедительным голосом. — *Погрузи Ленина с его бандитами на баржу и утопи всех в Финском заливе»*.

Сашка спросил полковника, который докладывал ему о террористическом высказывании, что он думает о таком сравнении. Все-таки Ленин — это Ленин. *«Ну что ж, что Ленин,* — сказал полковник. — *Ленин тоже не всегда был Лениным»*. Сашка вспомнил Вальку. Никак не оторвется, дура, от своих овечек, за человека его не считает, а его вон уже с Лениным сравнивают!

После этого случая пополнил свою охрану кавказской национальностью — кадровая политика, которую подметил у Садыкова в Средней Азии. У Садыкова ему понравилось. Что скажет Садыков, то делается, чего не скажет Садыков, то не делается. Никакого парламента, никакого Народного фронта, никакой, можно смело сказать, интеллигенции. Подарил Садыкову Гобелен Века. Вытканы основные деятели современности, в центре оба они, Сашка и Садыков, по бокам остальные, всего десятка три, включая Илюмжинова.

Думает о времени и Люська, тоже хочет успеть решить свои задачи. На днях опять просилась в министры здравоохранения либо соцобеспечения, на этой почве поссорились, даже не взял ее с собою в Париж. Маленько чувствуя себя виноватым, выбрал ей там в престижном магазине колечко. Ахмет, охранник, обратил его внимание на цену. Под тыщу долларов! *«Бери,* — сказал Сашка. — *Что ж теперь. Жене отдам»*. По возвращении сделал крюк, заскочил на часок к Вальке. Она рассмотрела коробочку и колечко, положила все в карман передника и сказала: *«Курве своей покупал. Потом денег жалко стало»*.

Перед Пасхой ему доложили, что в районе Шклова обнаружен каменный истукан, похожий на него. К истукану будто бы сворачивают с дороги проезжающие, глазеют на него, крутят ему кукиши, распивают спиртные напитки. Распространяется лживый слух о причине этого сходства. Данный истукан будто бы являет собою предсказание из глубины ледникового периода, что эта земля в конце концов родит себе на погибель его, Сашку.

В окружении высказывалась идея распылить этот дурацкий камень лазером. Батько не благословил. В пику лживому слуху надо распространить патриотический: пусть люди знают, что предсказана была им не погибель, а расцвет. Велел возить туда экскурсии, с первой поехал сам, разрезал ленточку, сказал речь, в которой выразил уверенность, что будет находиться на своем месте так долго, как его каменный предок — на своем.

В последнее время, особенно в поездках по стране, когда за окнами президентского «мерседеса» проплывает родная природа, он нет-нет да и вспомнит Балабая Ивана Максимовича, секретаря райкома партии, под которым прошел весь путь в колхозе. Вдруг захочется, чтобы тот, как бывало, позвонил ему на заре, прогудел своим хозяйским голосом: *«Как ночевал, архаровец?»*, спросил о вчерашнем удое, покритиковал за снижение на три десятых, а он, Сашка, радостно бы винился, обещал наверстать не сегодня, так завтра — и таки сдержал бы данное Ивану Максимовичу слово, потому что в действительности допущено было не снижение на три десятых, а повышение на пять, и Балабай это знал бы не хуже его, Сашки, который решил не показывать прирост в сводке, чтобы был запасец на случай плохой погоды... либо пастухи запьют, доярки загуляют. А напоследок сказал бы: *«Сегодня, может быть, подъеду к тебе с товарищем из обкома. Особо не жди, но имей в виду»*.

Что ни говори, а это было приятно: полным хозяином встретить на границе колхоза самого Балабая, провезти его по фермам и полям, толково отвечать на все его вопросы, вечером отправиться узким кругом на речку, в известное укромное место, сварить уху... После какого-то стаканчика водитель Яшка подаст баян. Рявкнуть всеми басами и затянуть песняка! Поближе к костру, где комаров меньше, лежит горой Балабай, посапывает, вздыхает. Рядом товарищ из обкома — тоже слушает, как ты поешь. Иван Максимович человек принципиальный — если что не так, молчать не будет. *«Ты,* — скажет, — *все-таки чуток слабже реви, а то скотину окрест распугаешь»*.

Все чаще Сашку тянет на телевидение, выступает уже почти каждый день — объясняет населению, как получается, что все показатели в Сизорусии не растут, а падают: и удои, и привесы, и настриги. Виноваты враги, сложная международная обстановка. Говорит он, не жалея для народа времени, — по часу-полтора, начинает самым душевным образом: *«Дорогие мои, любимые!»* А некоторые, слушая, засыпают, отчего и прозвали его Котом Баюном. Делается так обидно, что уже прерывал себя на полуслове, выбегал из студии и плакал в углу.

На днях ему приснилось почти то самое, что вспоминал наяву. Звонил на коровьем реву Балабай, гудел в трубку: *«Здорово, архаровец!»* — только так сурово, как никогда. Выговаривал за снижение удоев, не признавал ссылок на врагов и международную обстановку, напоминал крылатые партийные слова: *«Кто хочет работать, тот устраняет недостатки, кто не хочет — ищет объективные причины»*.

Самое тяжелое в этом сне было то, что выговаривал Иван Максимович не за колхоз, а за всю Сизоруссию: *«Хрен ты ей моржовый, а не Батько! Высокое звание надо заслужить показателями»*. Указывал на такие коренные источники всех сизорусских бед, как разгон парламента, подавление печати, частного предпринимательства. Сашка пытался защищаться, говорил, что коров доят не аморальные депутаты, не борзописцы и не спекулянты. Коров доит трудящаяся женщина, а она за своего Батьку любому выцарапает глаза. Иван Максимович требовал прекратить демагогию: *«Ты не по телевизору турусы на колесах разводишь! Ты с первым секретарем райкома разговариваешь!»*

Проснулся Сашка в таком состоянии, будто только что был исключен из партии. Да, удои, привесы, настриги — это серьезно. Только это и серьезно. Если они не будут расти, его, понял он окончательно, не спасет никакая госбезопасность, никакой Саддам Хусейн с Садыковым, и будет он не президент, не Сизорусский Батько, а Шкловский Истукан и больше никто. Да еще и за халатность посадят, как предсказывает Валька.

...Мать-доярка, бывало, лупит его, лупит: *«Не бреши! Не бреши! Зачем опять говорил, что ты председателев сын?»*

Панядзелак 9 верасня

Белорусское телевидение
7.30 Утренний коктейль.
7.50 Экономикст.
8.00 «Матерь человеческая». Д/ф.
8.30 «Свистать всех наверх!» Х/ф.
9.40 Финансовое время.
10.00 Темная комната.
15.00 Новости.
15.10 «Флиппер».
15.40 ТВ — школе.
16.00 Студия «Окно».
16.35 На добрый лад.
16.50 Параграф.
17.20 «Познай себя».
17.50 Музыкальный антракт.
18.00 Финансовое время.
18.25 Экономикст.
18.35 MTV.
18.50 Новости.
19.05 «Крок».
19.35 «Это мы не проходили...»
19.50 Белорусский дом.
20.15 «Зеркало».
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.45 Спортивный телекурьер.
22.05 Фильмотека. «Девять дней одного года».
23.50 Кубок Европы по греко-римской борьбе. Беларусь — Хорватия.
0.20 Новости.

ОРТ
17.00 Новости.
17.20 «Новая жертва».
18.10 Час пик.
18.35 Угадай мелодию.
19.00 «Если...»
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.40 «Багз — электронные жучки». «Уловка».
21.45 Матадор.
22.40 Кубок мира «Мастер-ралли-96».
22.55 Новости.
23.05 «Линия кино». Фильм «Счастливые дни».

Канал «Россия»
6.00 Утренний экспресс.
6.35 «Мак и Матли».
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести.
7.20 Утренний экспресс-2.
7.50 Время деловых людей.
8.00 Сам себе режиссер.
8.30 «Дорогая редакция...»
9.00 «Санта-Барбара». Х/ф.
9.50 Товары — почтой.
10.20 «Место встречи изменить нельзя». Х/ф. с. 1..
16.20 «Кто во что горазд».
16.30 «Челленджерс».
17.00 Зависит от тебя.
17.15 Ваш партнер.
17.30 L-клуб.
18.15 Момент истины.
19.30 «Санта-Барбара». Х/ф.
20.25 Джентльмен-шоу.
21.00 Погода на завтра.
21.05 Хоккей. Кубок мира. Полуфинал.
23.20 Товары — почтой.
23.30 Со скоростью звука.

Санкт-Петербург
11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 22.15, 23.50 Информ ТВ.
12.10 «Первая любовь».
13.00 Срок ответа — сегодня.
13.30 Советы садоводам.
13.40, 20.40 Телеслужба безопасности.
14.10 «Жизнь Клима Самгина». С. 4.
15.20 «Парад парадов».
16.10 Международное обозрение.
16.35 «Философия по Филу».
17.00 Стиль жизни.
17.05 «Солти».
17.35 Показывает ЛОТ.
18.40 Большой фестиваль.
19.15 Спорт.
19.20 «Первая любовь».
20.10 Чемпионат России по кольцевым автогонкам.
20.55 Спортивное обозрение.
21.05 «Жизнь Клима Самгина». С. 4.
22.30 «Исторические расследования».
23.10 «Телекомпакт».

IV канал, НТВ
6.00 Анонс недели.
6.10 «Большой человек».
7.00 Д/ф «Вспомним те годы. 1963».
7.45 Х/ф «Демидовы».
10.15 Лучшие цирки мира.
11.15 Мир кино. Х/ф «Флетч жив».
12.45 Доктор Угол.
13.00 Сегодня.
13.20 Мультфильм.
13.30 Итоги.
15.05 «Московский Кремль. Девять веков». Д/ф.
16.00 Музыкальные новости.
16.10 Уроки Фемиды.
16.40 Новости.
17.00 Д/ф «Дикая природа. Борьба за жизнь».
17.30 Футбольный клуб.
18.00, 21.00, 23.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 Мир кино. «Все они смеялись».
21.35 Фестиваль мини-сериалов. «Мельницы богов».
22.30 Времечко.
23.20 Автогонки «Индикар».

Аўторак 10 верасня

Белорусское телевидение
7.30 Утренний коктейль.
7.50 Экономикст.
8.00 Новости.
8.15 «Это мы не проходили...»
8.30 Бездельник.
9.00 ТВ — школе.
9.20 «Остров сокровищ». Мульфильм.
10.10 «Дежурная аптека».
11.10 Туробъектив.
15.00 Новости.
15.15 «Флиппер».
15.40 ТВ — школе.
16.20 Все про все.
16.45 Чернобыль: проблемы и решения.
17.20 Уроки Н.Новожиловой.
17.50 Музыкальный антракт.
18.00 «Новогрудок. Читая Мицкевича».
18.15 Будьте здоровы.
18.25 Экономикст.
18.35 MTV.
18.50 Новости.
19.05 «Дежурная аптека».
20.05 «Острый угол».
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.55 Хроника жатвы-96.
22.15 Х/ф «Какая чудная игра».
23.55 Республиканские соревнования по городошному спорту на приз Белорусского телевидения.
0.25 Новости.

ОРТ
11.00 Новости.
11.10 «Мы и рынок».
11.50 «Станислав Хитров. Чтобы помнили...»
12.30 «Последний лепесток». Мультфильм.
13.00 «Четыре танкиста и собака».
14.00 Новости.
14.20 «Рыцарь Отважное Сердце».
14.45 Кварьете «Веселая квампания».
14.55 Мультитроллия.
15.10 Волшебный мир, или Синема.
15.40 «Элен и ребята».
16.05 ...До шестнадцати и старше.
16.30 «Вокруг света».
17.00 Новости.
17.20 «Новая жертва».
18.10 Час пик.
18.35 Угадай мелодию.
19.00 Тема.
19.45 Спокойной ночи, малыши.
20.00 Время.
20.40 Фильм «Жестокость».
22.25 Кубок мира «Мастер-ралли-96».
22.40 Новости.
22.50 Музыкальная программа «50 Х 50».
23.40 «Миров, Новицкий и другие».

Канал «Россия»
6.00 Утренний экспресс.
6.35 «Мак и Матли».
7.00, 10.00, 16.00,19.00,23.00 Вести.
7.20 Утренний экспресс-2.
7.50 Время деловых людей.
8.00 Джентльмен-шоу.
8.30 «Дорогая редакция...»
9.00 «Санта-Барбара». Х/ф.
9.50 Товары — почтой.
16.20 Месяцеслов.
16.30 «Челленджерс».
17.00 Зависит от тебя.
17.15 Тележурнал «Здоровье».
17.25 Дневник кубка мира по хоккею.
17.55 Чрезвычайный канал.
18.25 «Губернские ведомости: осенний марафон».
19.30 «Санта-Барбара». Х/ф.
20.25 Раз в неделю.
20.55 Погода на завтра.
21.00 Фильм «Мадемуазель «О».
22.45 Рек-тайм.
23.20 Товары-почтой.
23.30 Звуковая дорожка.

Санкт-Петербург
11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 22.10, 23.05 Информ ТВ.
12.10 «Первая любовь».
13.00 Срок ответа — сегодня.
13.30 Советы садоводам.
13.40, 20.40 Телеслужба безопасности.
14.10 «Жизнь Клима Самгина». С. 5.
15.15 «Телекомпакт».
16.10 «Папа, мама и я — спортивная семья».
16.35 «Философия по Филу».
17.00 Стиль жизни.
17.05 Детское ТВ.
17.35 Показывает ЛОТ.
18.40 Большой фестиваль.
19.15 Спорт.
19.20 «Первая любовь».
20.10 Тольятти — город молодых.
20.55 Спортивное обозрение.
21.05 «Жизнь Клима Самгина». С. 5.
22.25 Хоккей. Чемпионат МХЛ.

IV канал, НТВ
6.00, 13.00 Сегодня.
6.20 Х/ф «Чудесные годы».
6.45 «Большой человек».
7.35 Х/ф «Мебиус».
8.55 Д/ф «Вспомним те годы. 1964».
9.40 Х/ф «Все они смеялись».
11.30 Фестиваль мини-сериалов. «Мельницы богов».
12.15 Автогонки «Индикар».
14.50 Минарет.
15.20 Ю.М.Лотман. Беседы о русской культуре.
16.00 Музыкальные новости.
16.10 ВГИК. Горизонты кино и видео.
16.40 Новости.
17.00 Д/ф «Дикая природа: борьба за выживание».
17.30 Женские истории. «Мисс Роз Уайт».
18.00, 21.00, 23.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 Футбол. Кубок УЕФА.
21.35 Фестиваль мини-сериалов. «Мельницы богов».
22.30 Времечко.
23.20 Большой ринг.
23.50 Меломания. Дэвид Боуи.

Серада 11 верасня

Белорусское телевидение
7.30 Утренний коктейль.
7.50 Экономикст.
8.00 Новости.
8.15 «Острый угол».
8.45 «Пришелец». Д/ф.
9.00 ТВ — школе.
9.30 «Остров сокровищ. Сокровища капитана Флинта». Мультфильм.
10.30 Компьютерный полигон.
10.50 «Дежурная аптека».
11.50 Видимо — невидимо.
15.00 Новости.
15.15 «Флиппер».
15.40 Мультфильм.
16.10 «Все под Богом ходим». Д/ф.
17.00 Кредо.
17.20 Гости в дом.
17.50 Музыкальный антракт.
18.00 Концертный сезон.
18.25 Экономикст.
18.35 MTV.
18.50 Новости.
19.05 «Дежурная аптека».
20.05 «Кто это?»
20.10 Супергол.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.55 Авто-парк.
22.10 «В руках правосудия». Х/ф. С. 1.
23.05 Королевская охота.
23.45 Мотоспорт. Супербайк. Чемпионат мира-96.
0.15 Новости.

ОРТ
8.00 Новости.
8.15 «Новая жертва».
9.05 Тема.
9.50 В мире животных.
10.30 Угадай мелодию.
11.00 Новости.
11.10 «Контакт».
11.50 «Всеволод Сафонов. Чтобы помнили...»
12.30 «В стране веселой детства». Мультфильм.
12.55 «Четыре танкиста и собака».
14.00 Новости.
14.20 «Рыцарь Отважное Сердце».
14.45 Кактус и К.
14.55 До-ми-соль.
15.10 Зов джунглей.
15.40 «Элен и ребята».
16.05 Тет-а-тет.
16.30 «Вокруг света».
17.00 Новости.
17.20 «Новая жертва».
18.10 Час пик.
18.35 Угадай мелодию.
19.00 «В поисках утраченного».
19.45 Спокойной ночи, малыши.
20.00 Время.
20.40 Фильм «Кот в сапогах».
21.05 Кубок мира «Мастер-ралли-96».
21.20 Футбол. Лига чемпионов. «Ювентус» (Италия) — «Манчестер Юнайтед (Англия). Трансляция из Италии.
23.20 Новости.
23.30 Футбол. Лига Чемпионов.

Канал «Россия»
6.00 Утренний экспресс.
6.35 «Мак и Матли».
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести.
7.20 Утренний экспресс-2.
7.50 Время деловых людей.
8.00 Раз в неделю.
8.30 «Дорогая редакция...»
9.00 «Санта-Барбара». Х/ф.
9.50 Товары — почтой.
10.20 «Место встречи изменить нельзя». С. 2.
16.20 «Кто во что горазд».
16.30 «Челленджерс».
17.00 Зависит от тебя.
17.15 Тележурнал «Здоровье».
17.25 «Астрология любви».
17.55 Клуб губернаторов.
18.25 Лидер-прогноз.
19.30 «Санта-Барбара». Х/ф.
20.30 Хоккей. Кубок мира. Финал.
22.25 Погода на завтра.
22.30 Телескоп.
23.20 Товары — почтой.
23.30 «Киношок-96».
23.40 «Не спи и смотри».

Санкт-Петербург
11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 22.15, 23.55 Информ ТВ.
12.10 «Первая любовь».
13.00 Срок ответа — сегодня.
13.30 Советы садоводам.
13.40, 20.40 Телеслужба безопасности.
14.10 «Жизнь Клима Самгина». С. 6.
15.15 Мариинский в Японии.
16.10 Личное дело.
16.35 «Философия по Филу».
17.00 Стиль жизни.
17.05 «Солти».
17.35 Показывает ЛОТ.
18.40 Большой фестиваль.
19.15 Спорт.
19.20 «Первая любовь».
20.10 Только без паники.
20.55 Спортивное обозрение.
21.05 «Жизнь Клима Самгина». С. 6.
22.30 Детектив на телеэкране. «Петровка, 38».

IV канал, НТВ
6.00, 13.00 Сегодня.
6.20 Х/ф «Чудесные годы».
6.45 «Большой человек».
7.30 Х/ф «Большое ограбление почты».
8.50 Д/ф «Вспомним те годы. 1965 — 1966».
10.20 Футбол. Кубок УЕФА.
12.10 Фестиваль мини-сериалов. «Мельницы богов».
14.50 Музыка на десерт.
15.05 «Большой Кремлевский Дворец». Д/ф.
16.00 Музыкальные новости.
16.10 «Испытание тайной».
16.40 Новости.
17.00 Д/ф «Дикая природа: борьба за жизнь».
17.30 Женские истории. «Миссис Роз Уайт».
18.00, 21.00, 23.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 Футбол. Кубок УЕФА.
21.35 Фестиваль мини-сериалов. «Мельницы богов».
22.30 Времечко.
23.20 Такова спортивная жизнь.
23.50 Кафе «Обломов».

Чацвер 12 верасня

Белорусское телевидение
7.30 Утренний коктейль.
7.50 Экономикст.
8.00 Новости.
8.15 «Румба, вальс и молодость». Ф/к.
8.45 Авто-парк.
9.00 «Минск. Музыка спортивных арен». Д/ф.
9.10 Королевская охота.
9.50 «Дежурная аптека».
10.50 Музыка без границ.
15.00 Новости.
15.15 «Флиппер».
15.40 Мультфильмы.
15.55 ТВ — школе.
16.10 «Что было? Что есть? Что будет?» Д/ф.
16.50 Арсенал.
17.20 Уроки Н.Новожиловой.
17.50 Музыкальный антракт.
18.00 «Портрет на фоне замка». Д/ф.
18.25 Экономикст.
18.35 MTV.
18.50 Новости.
19.05 «Дежурная аптека».
20.05 «Крок».
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.55 Хроника жатвы-96.
22.10 «В руках правосудия». С. 2.
22.55 «Крок».
23.25 Голоса прошлого.
24.00 Новости.

ОРТ
8.00 Новости.
8.15 «Новая жертва».
9.00 Футбол. Лига чемпионов. «Милан» (Италия) — «Порту» (Португалия).
11.00 Новости.
11.10 «Под крышей мира».
11.50 «Валентина Телегина. Чтобы помнили...»
12.30 «Седой медведь», «Кто сказал мяу?» Мультфильмы.
13.00 «Четыре танкиста и собака».
14.00 Новости.
14.20 «Рыцарь Отважное Сердце».
14.45 Лего-го.
15.10 Тин-Тоник.
15.40 «Элен и ребята».
16.05 Рок-урок.
16.30 «Вокруг света».
17.00 Новости.
17.20 «Новая жертва».
18.05 Час пик.
18.30 Играй, гармонь любимая.
19.00 «Один на один».
19.45 Спокойной ночи, малыши.
20.00 Время.
20.40 Фильм «Солярис».
23.35 Кубок мира «Мастер-ралли-96».
23.50 Новости.

Канал «Россия»
6.00 Утренний экспресс.
6.35 «Мак и Матли».
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести.
7.20 Утренний экспресс-2.
7.50 Время деловых людей.
8.00 Проще простого.
8.30 «Дорогая редакция...»
9.00 «Санта-Барбара». Х/ф.
9.50 Товары — почтой.
10.20 «Место встречи изменить нельзя». С. 3.
16.20 Месяцеслов.
16.30 «Челленджерс».
17.00 Зависит от тебя.
17.15 Ваш партнер.
17.30 Ретро-шлягер.
18.00 Новое пятое колесо.
18.40 «Темная» для Г.Бурбулиса.
19.30 «Санта-Барбара». Х/ф.
20.25 «Бочка меда».
20.55 Погода на завтра.
21.00 «Сатурн-III». Х/ф.
22.30 Подиум.
23.20 Товары — почтой..
23.30 Певческие биеннале «Москва — Санкт-Петербург».

Санкт-Петербург
11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55, 23.25 Информ ТВ.
12.10 «Первая любовь».
13.00 Срок ответа — сегодня.
13.30 Советы садоводам.
13.40, 20.35 Телеслужба безопасности.
14.10 «Жизнь Клима Самгина». С. 7.
15.35 Мультфильм.
16.10 Парадоксы истории.
16.35 «Философия по Филу».
17.00 Стиль жизни.
17.05 Детское ТВ.
17.35 Показывает ЛОТ.
18.40 Большой фестиваль.
19.15 Спорт.
19.20 «Первая любовь».
20.10 «Личное дело».
20.50 Спортивное обозрение.
21.00 «Жизнь Клима Самгина». С. 7.
22.45 День св. Благоверного князя Александра Невского.

IV канал, НТВ
6.00, 13.00 Сегодня.
6.20 Х/ф «Чудесные годы».
7.10 «Мафия-1».
7.50 «Седьмая монета». Х/ф.
9.20 Д/ф «Вспомним те годы. 1967».
10.05 Футбол. Кубок УЕФА.
11.55 Фестиваль мини-сериалов. «Мельницы богов».
12.40 Доктор Угол.
14.55 Музыка на десерт.
15.10 Ю.М.Лотман. Беседы о русской культуре.
16.00 Музыкальные новости.
16.10 Испытание тайной.
16.40 Новости.
17.00 Д/ф «Дикая природа: борьба за жизнь».
17.30 Женские истории. «Мисс Роз Уайт».
18.00, 21.00, 23.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 Футбол. Кубок обладателей кубков.
21.35 «Мельницы богов».
22.30 Времечко.
23.20 Кино не для всех. «Безмолвный крик».

Пятніца 13 верасня

Белорусское телевидение
7.30 Утренний коктейль.
7.50 Экономикст.
8.00 Новости.
8.15 «Еще не вечер...»
8.30 «Охраняется государством», «Вуокса». Д/фы.
9.00 ТВ — школе.
9.15 «Дежурная аптека».
10.15 Зеркало.
15.00 Новости.
15.15 «Флиппер».
15.45 «Шла собака по роялю». Х/ф.
16.50 Родовод.
17.20 Контрасты.
17.50 Музыкальный антракт.
18.00 Родное слово.
18.25 Экономикст.
18.35 MTV.
18.50 Новости.
19.05 «Дежурная аптека».
20.05 Международный курьер.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.55 Музыкальный антракт.
22.05 «В руках правосудия». С. 3.
23.00 «12, или На ночь глядя».
23.20 Акколада.
23.50 Мультфильмы для взрослых.
0.05 Новости.

ОРТ
8.00 Новости.
8.15 «Новая жертва».
9.10 «Один на один».
9.50 Смак.
10.10 «Ослик-огородник». М-фильм.
10.25 Пока все дома.
11.00 Новости.
11.10 «От пятницы до пятницы».
11.55 «Четыре танкиста и собака».
14.00 Новости.
14.20 «Клад на пустыре», «Самый ученый заяц». Мультфильмы.
14.45 Кварьете «Веселая квампания».
14.55 До-ми-соль.
15.10 Тет-а-тет.
15.40 «Элен и ребята».
16.05 «О Чике и друзьях детства».
16.30 «Вокруг света».
17.00 Новости.
17.20 «Новая жертва».
18.15 Человек и закон.
18.45 Поле чудес.
19.45 Спокойной ночи, малыши.
20.00 Время.
20.40 Сериал «Секс и женатый детектив».
22.25 Взгляд.
23.10 Кубок мира «Мастер-ралли-96».
23.25 Новости.
23.35 Ночной кинозал. «Напролом».

Канал «Россия»
6.00 Утренний экспресс.
6.35 «Мак и Матли».
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести.
7.20 Утренний экспресс-2.
7.50 Время деловых людей.
8.00 Проще простого.
8.30 «Дорогая редакция...»
9.00 «Санта-Барбара». Х/ф.
9.50 Товары — почтой.
10.20 Торговый дом «Ле Монти».
10.35 «Место встречи изменить нельзя». С. 4.
16.20 «Кто во что горазд».
16.30 «Челленджерс».
17.00 Империя игр.
17.50 Технодром им. И.П.Кулибина.
18.00 Вертикаль.
18.25 Бесконечное путешествие.
19.30 «Санта-Барбара». Х/ф.
20.25 Сам себе режиссер.
21.00 Погода на завтра.
21.05 Хоккей. Кубок мира. Финал.
23.20 Товары — почтой.
23.30 «Киношок-96».
23.40 «Пианист». Х/ф.

Санкт-Петербург
11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.10, 0.15 Информ ТВ.
12.10 «Первая любовь».
13.00 Срок ответа — сегодня.
13.30 Советы садоводам.
13.40, 20.40 Телеслужба безопасности.
14.10 «Жизнь Клима Самгина». С. 8.
15.15 День св. Благоверного князя Александра Невского.
16.10 «Наобум».
16.35 «Философия по Филу».
17.00 Стиль жизни.
17.05 «Солти».
17.35 Показывает ЛОТ.
18.40 Большой фестиваль.
19.15 Спорт.
19.20 «Первая любовь».
20.10 Без названия.
20.55 Спортивное обозрение.
21.05 «Жизнь Клима Самгина». С. 8.
22.30 Роман с героем.
22.55 Детектив на телеэкране. «Огарева, 6».

IV канал, НТВ
6.00, 13.00 Сегодня.
6.20 Х/ф «Чудесные годы».
7.05 «Мафия-1».
7.50 Х/ф «Дневник наемного убийцы».
9.20 Д/ф «Вспомним те годы. 1968».
10.05 Футбол. Кубок обладателей кубков.
11.55 «Мельницы богов».
12.45 Доктор Угол.
14.35 Антреприза.
15.20 «Полюбил я тебя, моя радость...»
16.00 Музыкальные новости.
16.10 Испытание тайной.
16.40 Новости.
17.00 Д/ф «Дикая природа: борьба за жизнь».
17.30 Футбольный клуб.
18.00, 21.00, 23.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 «Бриллиантовая рука». Х/ф.
20.40 Доктор Угол.
21.35 Фестиваль мини-сериалов. «Онассис».
22.30 Времечко.
23.20 Х/ф «Любовь — это оружие».
1.05 Ночной канал. Эротические шоу мира.

Субота 14 верасня

Белорусское телевидение
8.00 Новости.
8.15 «Созвучие».
8.45 «Судьба моя и надежда».
9.15 Здоровье.
9.45 Уроки Н.Новожиловой.
10.15 Все про все.
10.40 «Ералаш».
11.00 Многоголосие.
11.35 Мир природы и увлечений.
12.25 Творцы.
13.00 «Европейская двадцатка MTV».
13.45 Телевизионный Дом кино.
14.40 Коллаж.
15.10 Четвертое измерение.
15.45 «Триумф человеческого духа».
16.15 «Золотая лира».
17.00 Галерея.
17.30 Х/ф «Избранные».
19.45 Международный поэтический вечер в Доме литератора.
20.45 Колыбельная.
21.00 Новости.
21.45 «В руках правосудия». С. 4.
22.40 «Шклов-96».
23.45 Видимо-невидимо.
0.45 Темная комната.

ОРТ
7.00 «Ералаш».
7.10 Фильм «Роман и Франческа».
8.45 Домашняя библиотека.
9.00 Новости.
9.10 Слово пастыря.
9.30 Не зевай.
10.00 Утренняя почта.
10.35 Смак.
10.55 Премьера. «Возвращение Третьяковки».
11.30 «Далеко, далеко на юге». М/ф.
11.40 Под знаком «Пи».
12.10 Фильм «Три товарища».
13.30 Америка с М.Таратутой.
14.00 Новости.
14.20 Сериал «Возвращение на остров сокровищ».
15.15 Мультфильмы нашего детства. «Поди туда — не знаю куда».
16.10 «Колесо истории».
17.00 Новости.
17.20 В мире животных.
17.55 «Ералаш».
18.10 «Золотая серия». «Белое солнце пустыни».
19.45 Спокойной ночи, малыши.
20.00 Время.
20.40 «Вьетнам. До востребования».
21.40 Брэйн ринг.
22.25 Кубок мира «Мастер-ралли-96».
22.40 Коллекция Первого канала. «Неприятности с Гарри».

Канал «Россия»
7.00 «Искра божия». Д/ф.
7.40 «Маугли».
8.00 «Мак и Матли».
8.20 По вашим письмам.
8.50 Товары — почтой .
9.05 На V Международном фестивале искусств «Славянский базар».
10.00 Вести в одиннадцать.
10.15 Ваш партнер.
10.30 Доброе утро.
10.55 21-й кабинет.
11.20 Мультфильм.
11.30 Анонимные собеседники.
12.00 «Поэт в России — больше, чем поэт».
12.25 Проще простого.
13.00, 19.00, 23.40 Вести.
13.20 «Грехи».
14.10 Ничего, кроме...
14.25 Де факто.
14.50 Мультфильм.
15.00 Разговор с фотографиями.
15.30 Своя игра.
16.00 Диалоги о животных.
16.30 Эх, дороги!
17.00 Репортер.
17.15 Футбол без границ.
17.45 «У всех на устах».
18.00 «Королева Марго». С. 3.
19.30 Субботний вечер с Татьяной Шмыгой.
21.00 Погода на завтра.
21.05 Совершенно секретно.
22.00 «Ред рок вест». Х/ф.
23.50 Программа «А».

Санкт-Петербург
9.10 Стиль жизни.
9.25 По реке плывет топор.
9.55, 11.55, 13.55, 15.55, 18.55 Информ ТВ.
10.10 «Честь имею».
10.40 Непознанное.
11.10 Ток-шоу «Наобум».
11.40 Страсти-мордасти.
12.10 «Не ходите, девки, замуж». Х/ф.
13.15 «Старинные русские романсы в исполнении Нани Брегвадзе».Ф/к.
13.30 Мультфильм.
14.10 По всей России.
14.25 Мы и банк.
14.45 Усадьбы.
15.10 Спортивное обозрение.
15.25 Парадоксы истории.
16.10 Мультфильм.
16.20 «Моцарт. Достоверная хроника последнего часа».
17.05 ...Равняется любовь.
17.35 Показывает ЛОТ.
18.40 Большой фестиваль.
19.20 «Сама невинность». Х/ф.
20.55 Светская хроника.
21.10 Блеф-клуб.
21.45 Круговорот.
22.05 «Гаспары, или Крысы Парижа». Х/ф.

IV канал, НТВ
6.00 Сегодня.
6.20 Х/ф «Чудесные годы».
6.45 «Мафия-1».
7.30 Х/ф «Петля затягивается в Сингапуре».
9.00 Д/ф «Вспомним те годы. 1969».
9.45 Х/ф «Бриллиантовая рука».
11.20 «Онассис».
12.10 Х/ф «Безмолвный крик».
14.00 Искренне Ваш.
14.30 «Конек-Горбунок». М-фильм.
15.40 Шаг из круга.
16.00 Новости кино.
16.20 Ток-шоу «Карьера».
17.00 «Горец».
17.30 Дог-шоу «Я и моя собака».
18.00, 21.00 Сегодня.
18.30 «Цель: Куба». Д/ф.
19.00 «Онассис».
20.00 Намедни.
20.45 Куклы.
21.35 Х/ф «Люди-кошки» .
23.40 Третий глаз.
0.25 Ночной канал.»Плейбой».

Нядзеля 15 верасня

Белорусское телевидение
8.00 «Садко». Х/ф.
9.25 «Конон».
9.50 Лучшие хиты MTV.
10.20 Вершина мира.
10.40 «Все нормально, мама!»
11.10 Туробъектив.
11.30 «Цирки мира».
12.45 Студия «Окно».
13.00 «Все мы родом из детства».
13.50 Сельчане.
14.20 Вершина мира.
14.45 «Война в воздухе». С. 4.
15.15 «Поздравляем Вас!».
16.10 «Триумф человеческого духа».
16.40 Пресс-импреза.
17.20 Бездельник.
17.50 Компьютерный полигон.
18.20 Х/ф «В небе «ночные ведьмы».
19.40 Колыбельная.
20.00 Резонанс.
20.50 Спортивный телекурьер.
20.55 Новости-ТВ.
21.10 Ток-шоу «Карамболь».
21.45 Фильм «Апокалипсис сегодня».
0.20 Футбол. Чемпионат Беларуси. «Неман» (Гродно) — «Динамо» (Минск). Т. 2.

ОРТ
7.00 «Тихая поляна», «Танюшка, Тявка, Топ и Нюша». Мультфильмы.
7.25 Фильм-сказка «Мио, мой Мио».
9.00 Новости.
9.15 «Непутевые заметки» Дм.Крылова.
9.30 Пока все дома.
10.10 Утренняя звезда.
11.00 «Служу России!»
11.30 Играй, гармонь любимая.
12.00 «Там, за синими горами...».
12.30 «Подводная одиссея команды Кусто».
13.25 Смехопанорама.
14.00 Новости.
14.20 «Музыка в музеях мира».
15.00 «Это было, было...».
15.20 Клуб путешественников.
16.05 Как-то раз.
16.20 Мультфейерверк.
17.05 «Ералаш».
17.25 Счастливый случай.
18.10 Клуб «Белый попугай».
19.00 Время.
19.40 Х/ф «Стрелок».
21.30 Футбольное обозрение.
22.00 Кубок мира «Мастер-ралли-96».
22.15 Новости.
22.25 Фильм «Всадник без головы».

Канал «Россия»
6.00 Хоккей. Кубок мира. Финал.
8.05 «Мак и Матли».
8.30 Пилигрим.
9.00 Устами младенца.
9.30 Присяга.
10.00 Вести в одиннадцать.
10.15 Русское лото.
10.55 Вас приглашает фирма «Савва».
11.00 Человек на Земле.
11.30 Книжная лавка.
12.00 «Театр моей памяти».
12.25 Проще простого.
13.00, 23.45 Вести.
13.20 «Грехи».
14.10 Ничего, кроме...
14.25 Караоке по-русски.
14.55 Футбол. Чемпионат России.
17.00 Волшебный мир Диснея.
18.00 «Королева Марго». С. 4.
19.00 Зеркало.
19.55 Погода на завтра.
20.00 «Человек ниоткуда». Х/ф.
21.25 «Фрак народа».
22.20 У Ксюши.
22.50 Церемония закрытия фестиваля «Киношок-96».

Санкт-Петербург
9.10 Папа, мама и я — спортивная семья.
9.40 Стиль жизни.
9.55, 11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 20.55 Информ ТВ.
10.10 Роман с героем.
10.40 «Прощай, лето в Лиде». Д/ф.
11.10 Храм.
11.40 Весь этот цирк.
12.10 «Почему бы не верить в чудеса?». Х/ф.
13.40 «Отражение». Т/ф.
14.10 Еще одна Россия.
15.10 Музыкальный фестиваль «Костомукша -96».
16.10 Спортивная программа.
16.35 Детское ТВ.
17.35 Показывает ЛОТ.
18.40 Сокровища Петербурга.
19.20 «Дожди в океане». Х/ф.
20.35 Мультфильм для взрослых.
21.10 Ноу смокинг.
21.55 Международное обозрение.
22.25 «Карьера Димы Горина». Х/ф.

IV канал, НТВ
6.00 Х/ф «Чудесные годы».
6.25 «Мафия-1».
7.10 Х/ф «Высшие духи».
8.45 Д/ф «Вспомним те годы. 1970».
9.40 «Онассис».
10.25 Д/ф «Цель: Куба».
10.50 Х/ф «Люди-кошки».
12.45 Намедни.
13.25 Куклы.
14.25 «Пастер вчера и сегодня». Д/ф.
15.00 Подъем переворотом.
15.30 Мультфильм.
15.40 Кумиры.
16.25 Музыкальная кунсткамера.
17.00 «Горец».
17.30 «Сто к одному».
18.00 Сегодня.
18.30 «Человек в маске».
19.10 «Исчезнувшие цивилизации».
20.00 Итоги.
21.10 «Логово белого червя». Х/ф.
22.55 Звезды американского кино в Москве.
23.30 Баскетбол. Чемпионат России.

Конкурс

Пра ўсё на свеце

Дарагія чытачы!

На другі тур нашай віктарыны адказала 123 удзельнікі конкурсу. Гэта крыху менш, чым на першы. Калі некаторыя не даслалі сваіх адказаў з прычыны сваёй няўпэўненасці — дык дарэмна, паспрабаваць ніколі не шкодзіць. А калі нехта вырашыў назапасіць сілы перад апошнім, самым «высокабальным» турам, то, магчыма, такая тактыка і правільная.

Пераможцаў другога тура пяць, прычым геаграфія эрудытаў пашыраецца. Максімум — 15 балаў — атрымалі **Наталля Маркевіч** з *Гомеля*, **Віктар Анішчык** з *Гродна*, **Юрась Голубеў** з *Наваполацка*, а таксама *мінчане* **Ганна Навумовіч** і **Георгій Чахоўскі**.

На чатыры пытанні віктарыны правільна адказалі 23 чытачы — яны ў гэтым туры набралі па 12 балаў. Першымі правільныя адказы даслалі **Вольга Долгіна** *(Магілёў)*, **Уладзімір Рубанаў** *(Брэст)*, **Вольга Кірыленка** *(Мінск)*, **Анатоль Навумчык** *(Бяроза)*, **Сяргей Бычкоў** *(Мінск)*, **Мікола Папека** *(в.Лінава, Пружанскі раён)*.

Як і ў першым туры, самым складаным пытаннем аказалася трэцяе: шмат хто называў смерць манархаў, рэвалюцыйныя пераўтварэнні, прыродныя катаклізмы. Аднак 26 чалавек усё ж пазначыла, што ў названыя гады ў пералічаных краінах была ўведзеная новая сістэма адліку датаў — грыгарыянскі каляндар. Найбольш лёгкім зноў было апошняе пытанне: 68 удзельнікаў правільна назвалі фірму, заснаваную Адзі Даслерам.

Такім чынам, па выніках двух тураў адзінаасобнае лідэрства належыць *мінчаніну* **Георгію Чахоўскаму** — у яго **20 балаў**. Па **19 ачкоў** на рахунку **Ганны Навумовіч** *(Мінск)*, **Віктара Анішчыка** *(Гродна)*, **Наталлі Маркевіч** *(Гомель)*. Трэцяе месца —**18 балаў** — займае **Юрась Голубеў** *(Наваполацк)*, а чацвёртае дзеляць **Іна Гардзіевіч, Інэса Шатэрнік** і **Уладзімір Булаўка** *(усе — Мінск)*.

Пытанні трэцяга тура — у наступную пятніцу. За кожны правільны адказ будзе налічвацца па 4 балы. Невялікая падказка: заданні будуць тычыцца геаграфіі, гісторыі філасофіі і спартовых рухаў, еўрапейскага вайсковага права і інжынерных вынаходніцтваў, якія зрабілі жыццё гараджан значна лягчэйшым.

Зычым удачы!

Мікола ЛІПСКІ

Другі тур

За кожны правільны адказ налічваецца па 3 балы. Чакаем вашых адказаў 10 дзён — да панядзелка 2 верасня.

1. «Дзівацтвам Бэбіджа» называлі вучоныя ў мінулым стагоддзі вынаходніцтва англійскага прафесара, бо яно было вельмі грувасткім і складалася з мноства шасцяронак і рычагоў. Дэталяў была такая колькасць, што вынаходніку так і не ўдалося да канца сабраць сваю канструкцыю. Што вынайшаў Чарлз Бэбідж?

Механічную вылічальную машыну — праобраз ЭВМ.

2. Па-японску «ван-ван», па-чэшску «хаф», па-румынску «хам-хам», па-эстонску «уах». А як па-беларуску?

Гаў-гаў — імітацыя брэху сабакі.

3. Якая падзея адбылася ў Партугаліі ў 1582 годзе, у Нарвегіі ў 1700 годзе, у Кітаі ў 1911 годзе, у Расіі ў 1918 годзе, у Егіпце ў 1928 годзе?

Быў уведзены грыгарыянскі каляндар.

4. У пачатку XVIII стагоддзя з вострава Ява на батанічную выставу ў Галандыі было прывезенае дрэва. Праз некалькі год галандцы падаравалі яго парасткі французскаму каралю Людовіку XIV. З Францыі яно трапіла ў Лацінскую Амерыку, дзе знайшло сваю другую радзіму. Што гэта за дрэва?

Кававае дрэва.

5. Як называецца фірма, якую заснаваў нямецкі інжынер А.Даслер у 1948 годзе і якая сёння — адзін з сусветных лідэраў у вытворчасці пэўных відаў спецыяльнага адзення і абутку?

ADIDAS

АФІША

Выставы: жывапіс, габелен, фларыстыка

Пачатак верасня ў Мінску аказаўся багатым на цікавыя і разнастайныя выставы. У **Палацы мастацтва** экспануюцца творы вядомага брэсцкага жывапісца **Эдуарда Куфко**. У розных жанрах гэты мастак паказвае адметныя асаблівасці свайго таленту: у партрэтах дае дасціпную псіхалагічную характарыстыку персанажаў, у карцінах на сюжэты з нядаўняй трагічнай гісторыі праяўляе сваю прынцыповую чалавечую пазіцыю, а нацюрморты з кветкамі сведчаць пра яго ўменне заўважаць сапраўднае хараство. Варта завітаць на выставу, тым больш, што гэтымі днямі ў Палацы мастацтва не трэба плаціць за ўваход: большасць выставачных плошчаў пустуе і адміністрацыя грошай з наведвальнікаў не бярэ.

У **Нацыянальным мастацкім музеі РБ** 5 верасня адкрылася выстава пецярбуржца **Сяргея Ткачэнкі**. Гэты мастак — ганаровы член творчай суполкі «Пагоня». Гледачоў зацікавяць партрэты Стэфаніі Станюты, Алеся Марачкіна ды іншыя творы С.Ткачэнкі розных жанраў. У гэтым жа музеі таксама працуе выстава «Габелен і мастацкія тканіны», дзе вы ўбачыце ўсю разнастайнасць дэкаратыўных уласцівасцей тэкстыльных матэрыялаў. Традыцыйныя для беларускага ткацтва геаметрычныя арнаменты мастацкіх тканін, плоскія, рэльефныя і нават аб'ёмныя габелены ўпершыню на Беларусі экспануюцца на такой прадстаўнічай выставе.

У **Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі** з 5 верасня працуе выстава «Чароўны свет». Аўтарка экспанатаў — **Дзіна Шымук**, адна з выдатных беларускіх майстроў фларыстыкі, творчасць якой ведаюць у многіх замежных краінах. Выкарыстоўваючы традыцыйны для фларыстыкі раслінны матэрыял, Дзіна Шымук стварае не традыцыйныя букетныя кампазіцыі, а відарысы людзей і птушак, горныя і марскія пейзажы. З вялікім густам і тонкім адчуваннем матэрыялу гэты майстар пераўтварае пялёсткі кветак у раскошныя кімано японскіх танцоўшчыц, пярэстае апярэнне экзатычных птушак і шмат што іншае.

БАЛЕТ

6 верасня балетам А.Мдзівані **«Жарсці»** («Рагнеда») адкрываецца 64-ты тэатральны сезон у **Дзяржаўным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Беларусі**. 8 верасня даюць **«Спячую прыгажуню»** П.Чайкоўскага, 11 верасня — **«Карміна Бурана»** К.Орфа і **«Кармэн-сюіту»** Ж.Бізэ і Р.Шчадрына. Пачатак, як заўсёды, — а 19-й гадзіне, кошт квіткоў на балет у новым сезоне такі ж, як і раней — ад 10 да 30 тысяч рублёў.

КЛАСІЧНАЯ МУЗЫКА

6 верасня ў канцэрце **Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра РБ у Канцэртнай зале філармоніі** прагучаць творы Вэбера (уверцюра да оперы «Вольны стралок»), Шастаковіча (канцэрт № 1 для віяланчэлі з аркестрам) і Пятая сімфонія Бетховена. Саліст **Яўген Фешчанка** (віяланчэль), дырыжор **Віктар Собалеў**, пачатак у 19 гадзін.

У МАГІЛЁВЕ

Карціны тайваньскага мастака **Лі Шы-Мао** пераехалі з Мінска ў Магілёў і экспануюцца ў **музеі імя Бялыніцкага-Бірулі**. Ягоную мінскую выставу СВАБОДА ў свой час анансавала. Цяпер творы гэтага майстра, які працуе ў традыцыйным стылі *гохуа* (гэта роспіс тушшу або фарбамі па шоўку і паперы), могуць убачыць і жыхары горада на Дняпры. Лі Шы-Мао выстаўляў свае творы ў Нью-Йорку, Сінгапуры, гарадах Францыі, Нямеччыны, Аўстрыі.

Ганна ШЫМЕЛЕВІЧ

СПОРТ

Мігель Індурайн прытаміўся

ФУТБОЛ: ЧЭМПІЯНАТ СВЕТУ

Мы ўжо паведамлялі пра перамогу беларускай зборнай над камандай Эстоніі ў адборачным матчы чэмпіяната свету'98 з лікам 1:0. Нашыя сапернікі па IV еўрапейскай групе згулялі так: Аўстрыя — Шатландыя — 0:0, Латвія — Швецыя — 1:2. Цяпер турнірная сітуацыя такая:

		Гульні	Ачкі
1.	Швецыя	2	6
2.	Беларусь	2	3
3-4.	Аўстрыя	1	1
3-4.	Шатландыя	1	1
5.	Латвія	1	0
6.	Эстонія	1	0

У іншых групах зафіксаваныя два нечаканыя вынікі: ізраільцяне на сваім полі абыгралі балгараў — 2:1, а пра перамогу азербайджанцаў над швейцарцамі вы ўжо ведаеце. Найбольш буйны лік зафіксаваны ў Кардыфе, дзе зборная Уэльса выйграла ў каманды Сан-Марына — 6:0, а прадстаўнікі іншай мікрадзяржавы — княства Ліхтэнштэйн — на сваім полі былі разгромленыя Ірландыяй — 0:5. Дарэчы, судзіла гэты матч беларуская брыгада арбітраў — Сяргей Шмолік, Мікалай Мяцельскі, Аляксандр Чабыкін.

У Паўднёвай Амерыцы таксама праходзяць адборачныя гульні. У чарговым туры калумбійцы выйгралі ў чылійцаў — 4:1 (хет-трык на рахунку Фаўстына Аспрылы), эквадорцы ў венесуэльцаў — 1:0. Мірна скончыліся матчы Балівія — Перу — 0:0, Аргентына — Парагвай — 1:1. Гульня аргентынцаў, якія яшчэ нядаўна ўваходзілі ў лік футбольнай эліты, здзіўляе. Толькі адна перамога ў чатырох сустрэчах і 5 набраных ачкоў з 12. Іх бамбардзір Габрыэль Батыстута адкрыў лік, а мяч у адказ у вароты гаспадароў забіў са штрафнога... варатар зборнай Парагвая Хасэ Луіс Чылавэрт. На мінулым тыдні Чылавэрт заняў трэцяе месца паводле апытання спецыялістаў па вызначэнні лепшага варатара свету. А ў 1995 годзе менавіта парагваец быў названы лепшым. Цяпер гэты ганаровы тытул атрымаў варатар чэмпіёнаў Еўропы — зборнай Германіі Андрэас Кёпке. Паміж ім і Чылавэртам уклініўся англічанін Дэвід Сімэн.

ЧЭМПІЯНАТ БЕЛАРУСІ

У 19-м туры вельмі агрэсіўна ў адносінах да гаспадароў былі настроеныя госці. Мяркуйце самі: «Тарпеда» (Магілёў) — «Белшына» (Бабруйск) — 1:6, «Днепр» (Магілёў) — ФК Маладзечна — 1:3, «Дынама» (Брэст) — «Дынама» (Мінск) — 1:2, «Шахцёр» (Салігорск) — «Нафтан-Дэвон» (Наваполацк) — 0:1, «Абутнік» (Ліда) — «Ведрыч» (Рэчыца) — 0:1, «Лакаматыў-96» (Віцебск) — «Атака-Аўра» (Мінск) —1:1, «Тарпеда» (Мінск) — МВКЦ (Мазыр) — 1:1.

Вынік апошняга матча прывёў да змены лідэра нацыянальнага чэмпіянату: МВКЦ саступіла «святое месца» мінскім дынамаўцам. Напрыканцы гульні ў справу ўмяшаліся балельшчыкі, незадаволеныя тым, што арбітр з Оршы Сухавараў дадаў да 90 мінут яшчэ пяць! Але МВКЦ ўсё роўна не забіў. Скажам так: не злавілі — не злодзей, але дзіўна, што шматлікія факты недасканалага судзейства менавіта ў матчах мазыран не трывожаць Беларускую федэрацыю футбола, яе дысцыплінарна-тэхнічную камісію.

Турнірная табліца прыняла наступны выгляд:

	Гульні	Ачкі
1. «Дынама» (Мінск)	19	48
2. МВКЦ	19	47
3. «Белшына»	19	38
4. «Атака-Аўра»	17	36
5. «Лакаматыў-96»	19	32
6. «Дынама-93»	17	31
7. «Нафтан-Дэвон»	18	30
8. ФК Маладзечна	19	29
9. «Днепр»	19	25
10. «Дынама» (Брэст)	19	20
11. «Тарпеда» (Мінск)	19	17
12. «Нёман»	18	16
13. «Абутнік»	19	13
14. «Шахцёр»	19	13
15. «Тарпеда» (Магілёў)	19	10
16. «Ведрыч»	19	9

ХАКЕЙ: КУБАК СВЕТУ

Другая параза на рахунку ў зборнай Расіі, якую ўпэўнена перамагла зборная ЗША — 2:5. Канадцы ж зноў з вялікімі цяжкасцямі і не без дапамогі сваіх арбітраў пераадолелі супраціўленне славакаў — 3:2. У паядынку, які нічога не вырашаў, пераможца амерыканскай групы каманда ЗША выйграла ў аўтсайдэра — каманды Славакіі — 9:3. Такім чынам, у паўфінал адразу выйшлі зборныя Швецыі і Злучаных Штатаў Амерыкі, а яшчэ два вакантныя месцы будуць аспрэчваць хакеісты Фінляндыі і Расіі, Канады і Германіі.

Няўдачу расіян на першым этапе можна растлумачыць няўдзелам у турніры з-за траўмы Паўла Бурэ і сталым узростам ключавых ігракоў: Вячаславу Фяцісаву — 38, Ігару Ларыёнаву — 36...

ТЭНІС: US OPEN

Апошні ў гэтым годзе турнір «Вялікага Шлему» выйшаў на фінішную прамую. У чвэрцьфінале ў мужчын практычна ўсе лідэры сусветнага тэніса — першая ракетка свету Піт Сампрас, другая — Томас Мустэр, трэцяя — Майкл Чанг, чацвёртая — Горан Іванішавіч. Дарэчы, Іванішавіч выбіў з турніру ўкраінца Андрэя Мядзведзева. Зноў у добрай форме Сампрас, які пераадолеў паласу няўдачаў, што зацягнулася больш чым на паўгода.

У жанчын усе чакаюць паўтарэння леташняй барацьбы за першае месца паміж Штэфі Граф і Монікай Сэлеш. Мінчанка Наташа Зверава ў пары з Джы Джы Фернандэс працягвае барацьбу ў турніры жаночых пар.

ВЕЛАСПОРТ: ІНДУРАЙН СЫХОДЗІЦЬ?

Пяціразовы пераможца «Тур дэ Франс», алімпійскі чэмпіён Атланты Мігель Індурайн, магчыма, завершыць свае выступленні на шасейных трасах свету. Дон Мігель вельмі імкнуўся да шостай перамогі ў «Туры», але, як і яго папярэднікам Жаку Анкецілю і Эдзі Мерксу, таксама пяціразовым чэмпіёнам гэтай гонкі, зрабіць гэта яму не ўдалося.

Сямён ПЛОЦ

ЗДАРЭННІ

Самагубства двух начальнікаў

1 верасня ў Рагачоўскім раёне ў лесе каля вёскі Кашары знайшлі павешаным 49-гадовага старшыню мясцовага калгаса «Ленінскае жыццё» Аляксандра Боксбергера.

А 2 верасня гэтаксама скончыла жыццё і дырэктар Пінскага філіяла камерцыйнага банка «Поиск» 50-гадовая Ніна Меранчук. Цела жанчыны знайшлі ў адным са службовых памяшканняў банка пасля абедзеннага перапынку. Побач знаходзілася запіска, у якой яна прасіла ў людзей прабачэння за свой учынак. Па версіі пінскай міліцыі, Н.Меранчук павесілася з прычыны «нервовай дэпрэсіі».

Анатоль МІРСКІ

Стралялі ў сабаку, а трапілі ў чалавека

Гэта здарылася днямі ў Слуцку падчас адстрэлу бадзяжных сабак.

Жыхару горада Аляксандру Камінскаму куля з дробнакаліберней стрэльбы слізганула па галаве, калі ён даставаў веласіпед з гаража. Дзякуй Богу, скончылася драпінай, а калі б куля трапіла крыху ніжэй?

Анатоль РАМАНОВІЧ

Выбух бомбы пад Магілёвам

Выбух авіябомбы каля вёскі Буйнічы Магілёўскага раёна прынёс жыхарам значныя страты.

Гэтая 250-кілаграмовая бомба ляжала ў зямлі з часоў апошняй вайны. Для яе ліквідацыі з Мінска была выкліканая спецгрупа сапёраў «Аколіца». Жыхароў вёскі пра аперацыю не папярэдзілі. У выніку выбуху павыляталі шыбы ў будынку мясцовага ПТВ і прыватных дамах, пашкоджаныя дахі, вадаправод, каналізацыя. Некаторых людзей выбуховай хваляй збіла з ног, але, на шчасце, нікога не параніла. Паводле словаў работнікаў упраўлення капітальнага будаўніцтва, страты папярэдне ацэньваюцца ў 70 млн. рублёў, толькі шкла было выбіта каля 500 кв.м.

Некаторыя жыхары вырашылі дамагацца пакрыцця стратаў праз суд.

Іван ЗАСАДА

Гараць білеты і камп'ютэры

Фінансавы скандал у тралейбуснай гаспадарцы Магілёва набывае дэтэктыўны характар.

Як паведамляла ўжо СВАБОДА ў № 53, адна жанчына-кандуктар заявіла ў міліцыю, што начальства прымушае іх прадаваць пасажырам «нелегальныя» квіткі, якія не прайшлі ўлік у бухгалтэрыі.

Неўзабаве пасля таго, як тралейбусную гаспадарку пачалі правяраць міліцыя і кантрольныя службы, у адміністрацыйным будынку здарыліся два пажары. Пры гэтым дашчэнту згарэў пакой, дзе знаходзіліся дакументы па продажы праязных білетаў, а таксама камп'ютэры, у якіх захоўваліся звесткі аб продажы квіткоў. Заўважым, што за 26 год існавання будынка пажараў тут не было.

З неафіцыйных крыніц карэспандэнту СВАБОДЫ стала вядома, што кантралёры выкрылі незаконныя даходы ў 30 мільярдаў рублёў. Амаль адразу былі звольненыя галоўныя бухгалтары тралейбуснай гаспадаркі і ўпраўлення фінансаў гарвыканкама. Але малаверагодна, каб менавіта бухгалтары распараджаліся такімі вялікімі сумамі. Хутчэй за ўсё, нітачкі вядуць вышэй, але кіраўніцтва горада захоўвае ўпартае маўчанне, нібыта нічога не адбываецца. Маўчаць і кантралёры, якія ў падобных сітуацыях звычайна адразу паведамляюць усім пра свае поспехі ў барацьбе з эканамічнай злачыннасцю.

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

КУЛЬТУРА

Ордэн Адраджэння – Сакрату Яновічу

Беларускі пісьменнік і публіцыст Сакрат Яновіч, які жыве ў Польшчы, 3 верасня адсвяткаваў сваё 60-годдзе.

«Мне ажно дзіўна, як шмат я пражыў і як шмат стварыў», — сказаў ён у інтэрв'ю Беластоцкаму радыё. За выбітныя літаратурныя заслугі прэзідэнт Польшчы Аляксандр Квасьнеўскі ўзнагародзіў Яновіча ордэнам Адраджэння. Сябра таварыства беларускіх літаратараў у Польшчы з 1970 г., Сакрат Яновіч выдаў некалькі кніжак публіцыстыкі (у тым ліку «Беларусь, Беларусь...» — нататкі з падарожжа па Бацькаўшчыне), раманаў, п'ес, вершаў. Але найбольш аўтар ганарыцца сваімі апавяданнямі, якія на Беласточчыне любоўна называюць «сакрацікамі».

Аляксандр НАВІЦКІ, *Варшава*

Бізонаў мастачка назвала зубрамі

У каралеўскім палацы ў Гродне адчынілася мастацкая выстава твораў беларускі Тамары Стагановіч, якая жыве ў Амерыцы.

Выстава называецца «Амерыка — мая Амерыка». Карціны сп-ні Стагановіч упершыню ў Беларусі выстаўлялі два гады таму ў Мінску. Сёння часы зусім іншыя. Стаўленне ўладаў да эмігрантаў стала рэзка адмоўным — як у савецкія часы. На гэтай выставе праглядаецца новая сімволіка. Напрыклад, на адным палатне намаляваная рэзервацыя для індзейцаў на мёртвай гары. На другім — скала, на якой высечаныя галовы чатырох самых славутых амерыканскіх прэзідэнтаў, — як міжвольны намёк нашаму «ўсенароднаабранаму». А вакол статуі Свабоды размясціліся беларускія дзяўчаты ў народных строях. Дарэчы, багата ілюстраваны буклет выставы адмыслова выдадзены на, скажам так, эміграцкім варыянце беларускай мовы і таксама па-англійску.

Цяперашняя выстава Тамары Стагановіч арганізаваная на салідным узроўні: апроч Гродзенскага гісторыка-археалагічнага музея і Нацыянальнай мастацкай галерэі да падзеі спрычыніліся амбасада ЗША і Беларускі фонд Сораса. На адкрыцці быў зачытаны ліст ад мастачкі, якая спадзяецца ў будучыні наведаць Гродна і наладзіць новую выставу — ужо пад назвай «Беларусь — мая Беларусь». Самай «беларускай» з выстаўленых цяпер карцін мне ўяўляецца тая, на якой амерыканскія бізоны пераходзяць рэчку ў Елаўстоўнскім нацыянальным парку ў штаце Ваёмінг. Мастачка настальгічна назвала іх зубрамі.

Сяргей АСТРАЎЦОЎ

Масквічы ўшанавалі памяць Алеся Адамовіча

У Маскве адбылося ўрачыстае адкрыццё мемарыяльнай дошкі Алесю Адамовічу.

На будынку ў Вялікім Казіхінскім завулку, дзе апошнія гады свайго жыцця жыў знакаміты беларускі пісьменнік і грамадскі дзеяч Алесь Адамовіч, 3 верасня, у дзень ягонага нараджэння, устаноўленая вялікая мемарыяльная дошка. Ва ўрачыстым мерапрыемстве ўзялі ўдзел Сяргей Філатаў, Аляксандр Якаўлеў, іншыя вядомыя расійскія палітыкі, пісьменнікі, дзеячы кіно, прадстаўнікі беларускае дыяспары ў Маскве. З гэтай нагоды ў Маскву прыехалі сваякі нашага славутага земляка, у тым ліку і дачка Алеся Міхайлавіча. Было сказана шмат цёплых словаў, не забыліся выступоўцы і на Адамовіча-палітыка, прыгадаўшы, што менавіта Адамовіч прадракаў Вандэю ў Беларусі і прыход прафашысцкага рэжыму, які існуе ў гэты момант на зямлі, дзе не знайшлося месца гэтаму таленавітаму чалавеку.

У свой час А.Адамовіч быў ганаровым старшынёй Маскоўскага таварыства беларускае культуры імя Ф.Скарыны. Алесь Міхайлавіч пахаваны на Капыльшчыне, побач з маці, але памяць аб ім будзе захоўвацца далёка ад Радзімы. Прыкра і сорамна, што беларускія ўлады дагэтуль не сабраліся аддаць даніну яго памяці.

Аляксей БУКА, *Масква*

Гродзенцы атрымалі новую газету

У Гродне з'явілася новая газета, што ў сённяшні час вялікая рэдкасць.

Новае выданне мае сімвалічную назву «Правый берег», заснаваў яго Саюз прадпрымальнікаў Гродзенскай вобласці. Пакуль газета незарэгістраваная, тыраж яе мінімальны — 499 экземпляраў.

Аўтары публікацый спадзяюцца, што ў будучыні частку чыноўнікаў у «вертыкалі» заменяць прадпрымальнікі. Яны, маючы дывідэнды ад сваіх фірмаў, не будуць схільныя да хабарніцтва — як чыноўнікі, якім зарплаты не хапае на жыццё. Наконт рэферэндуму ў газеце выказваецца цвярозае меркаванне, што Канстытуцыя — зусім не той дакумент, які варта выносіць на масавае абмеркаванне ў такі складаны і неспакойны час. *Хіба ж хворыя ў псіхіятрычнай бальніцы, якіх там большасць, лепш за дактароў ведаюць, як і чым трэба лячыць?* — рытарычна пытаецца аўтар публікацыі.

С.М.

Падпісны індэкс 63887 E-mail: edit@svaboda.minsk.by Internet: http:\\www.gis.minsk.by © СВАБОДА Спасылка на газету СВАБОДА абавязковая Наклад 90.000 (1-шы завод — 45.320)
Нумар падпісаны ў друк 05.09.96 (15.00) Надрукавана на паліграфічнай фабрыцы «Чырвоная зорка» (г.Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3) ЛВ № 215 Заказ 268